

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΖ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1988

ΑΡΙΘ. 10

== ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ==

Ἡ χιλιετηρὶς ἐκχριστιανισμοῦ τῶν Ρώσων. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ ὠραιότης τῆς Ἀποδήμου Ἑλληνίδος. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Δεκαπενταγούστου. — Ἰωάννου Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Στὸν πηγαμὸ γιὰ τὴν Εὐρώπη. — Μανώλη Π. Περσελή, Ἀπόστολος Παῦλος καὶ χριστιανικὴ ἀγωγή. — π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Ὑπεραγορὰ «θρησκεία». — Δημ. Φερούση, Ἐκκλησία καὶ Δημόσιες Σχέσεις. — Ἐπίκαιρα. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις ποῦ ἐνδιαφέρουν τοὺς Ἐφημερίους.

● ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασίου 1 — Τηλ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀριστοτέλους 179,
112 51 Ἀθήναι.

Η ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΣ ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΡΩΣΩΝ

Ὁ Βλαδίμηρος τοῦ Κιέβου μετὰ τῶν υἱῶν του Μπόρις καὶ Γκλέμπ, οἱ πρῶτοι Ἅγιοι τῆς περιοχῆς τοῦ Κιέβου.

(Εἰκὼν εἰς τὸν ἱ. ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐν Νοβγορόδ).

Η ΩΡΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

(Παρηγορικός Λόγος, πὸν ἐκφωνήθηκε τὴν πρώτη τῆς Κυριακῆς 31ης Ἰανουαρίου 1988 στὸν Ἱερὸ Καθεδρικό Ναὸ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας Λονδίνου κατὰ τὴν παρηγορική θεία Λειτουργία, πὸν τελέσθηκε σὶὰ πλαίσια τοῦ Παγκοσμίου Συνεδρίου τῆς Ἀποδήμου Ἑλληνίδος. Στὴ Λειτουργία αὐτὴ προεξάρχων ἦταν ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Γέρον Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, συμπαραστατούμενος ἀπὸ τοὺς συλλειτουργοῦντες Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο καὶ Θεοφ. Ἐπισκόπους τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Σουρῶς κ. Ἀντώνιο (τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας) καὶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Λεμεσοῦ κ. Χρῦσανθο (τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου). Ἡ κατανυκτικὴ παρηγορική θεία αὐτὴ Λειτουργία, πὸν ἀκτινοβολοῦσε ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς θυζαντινῆς λατρείας, λαμπρύνθηκε μὲ τὴν παρουσία τοῦ Προέδρου τῆς «Νέας Δημοκρατίας» καὶ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως καὶ τῆς κυρίας Κων. Μητσιάκη, τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς κυρίας Ἀθαν. Ταλιαδούρου, τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως Ὑφυπουργοῦ κ. Φ. Πεισιάνικου, τοῦ Πρέσβευσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς κυρίας Σ. Σιαθάτου, τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ τῆς Κύπρου καὶ τῆς κυρίας Γ. Παπαγίδη, τοῦ τέως Ὑπουργοῦ κ. Ἀθ. Τσαλδάρη, τῶν λοιπῶν ἐπισήμων προσκεκλημένων καὶ ἀντιπροσωπειῶν, τῶν προκρίτων τῶν Ἑλλήνων τῆς Μ. Βρετανίας καὶ πικνοῦ ἐκλεκτοῦ ἐκκλησιασματος, ἀνάμεσα σὶὰ ὁποῖο ξεχώριζαν τὰ Ἑλληνόπουλα τοῦ Λονδίνου μὲ τὶς μαθητικὲς ἢ προσκοπικὲς σιολὲς καὶ μὲ τὶς σημαῖες τῶν σχολείων τους. Ἡ ὁμιλία αὐτὴ δημοσιεύεται σὶὸν «Ἐφημέριον», διότι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἀφορᾷ σὲ ὅλες τὶς Ἑλληνίδες καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῆ ἀπὸ ὅλους τοὺς κληρικούς σὲ ἐνοριακοὺς κύκλους γυναικῶν).

Σεβασμιώτατοι,

Θεοφιλέστατοι,

Ἐξοχώτατοι,

Ἐντιμώτατο Ἐκκλησιασμα,

Ὅλα ὅσα γράφτηκαν γιὰ τὸ Ἔτος τῆς Ἀποδήμου Ἑλληνίδος καὶ ὅλα ὅσα ἐλέχθησαν σὶὰ «Συνέδριο Ἀδελφοτήτων Ἑλληνίδων Κυριῶν Μ. Βρετανίας» δη-

μιουργοῦν τὸ ἐρώτημα, ἐὰν ἀπὸ τῆ σκοπιᾶ τῶν ἐμφύτων προδιαθέσεων τῆς Ἑλληνίδος θὰ ἤμπορούσαμε νὰ ἐπιστημάνουμε ἕνα μέγιστο κοινὸ παρονομαστὴ καὶ παράγοντα, ὁ ὁποῖος ὡς ἐνοποιὸς πλαστικὴ δύναμις ἐμψυχώνει, διαμορφώνει, χρωματίζει καὶ καθιστᾷ ὁμογενεῖς καὶ ὁμοιογενεῖς τὶς πολύμορφες δραστηριότητες τῶν Ἀποδήμων Ἑλληνίδων, χαρίζοντας ἐνότητα μέσα στὴν ποικιλομορφία τους. Ὁ ἐνοποιὸς αὐτὸς παράγων ἀπὸ ἄποψι γυναικειᾶς βιοσφαιρας καὶ ψυχολογίας εἶναι ἢ πραγματικὴ ὠραιότης, ἢ ἀληθινὴ ὁμορφιά, ἢ ὁποῖα στεφανώνει τὴ γνωστὴ φυσικὴ χάρι κάθε Ἑλληνίδος. Χρησιμοποιώντας τὴν ὁρολογία τοῦ ψυχολόγου Jung θὰ ἤμπορούσαμε νὰ ποῦμε, ὅτι ἢ κατὰκτησις καὶ ἢ ἐνσάρκωσις τῆς ὁμορφιάς εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχετύπους τοῦ λεγομένου «ὠραίου φύλου». Γι' αὐτὸ, γιὰ νὰ μὴ ἐπαναλάβουμε καὶ στὴν ὁμιλία αὐτὴ ὅσα καθ' ὅλην τὴν χθεσινὴ ἡμέρα κατὰ τόσον συναρπαστικὸ τρόπο ἔχουν ἤδη λεχθῆ, ἄς ἐπιτραπῆ σὶὸν ὁμιλοῦντα νὰ στρέψω τὴν προσοχὴ τοῦ ἐκκλησιασματος τόσον στὴν ὄντολογία, ὅσον καὶ στὴ θεοντολογία τῆς Ἀποδήμου Ἑλληνίδος, ἐξετάζοντάς τὴν ὑπὸ τὴν αἰσθητικὴ ὀπτικὴ γωνία, ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς πραγματικῆς ὠραιότητος, τῆς ἀληθινῆς ὁμορφιάς.

Καὶ πρῶτα - πρῶτα ἄς θυμηθοῦμε τί μᾶς διδάσκει ἢ λεγομένη Αἰσθητικὴ ἢ Φιλοσοφία τοῦ Ὁραίου γιὰ τὴν οὐσία τῆς ὁμορφιάς. Τὸ ἀληθινὰ Ὁραῖο, —ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Κάντ—, δὲν ἔχει σχέσι πρὸς μία ἀπλῶς συμμετρικὴ καὶ καλλίγραμμη ἐξωτερικὴ μορφή, πὸν προκαλεῖ αἰσθησιακὸ ἢ ὠφελμιστικὸ ἢ χρησιμοθηρικὸ ἐνδιαφέρον. Τὸ Ὁραῖο εἶναι ἐποπτικὴ μορφή, πὸν ἐκφράζει βαθύτερο πνευματικὸ νόημα· εἶναι, κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἐκμαγεῖο καὶ ἀνάκλασις τοῦ ἀρχετύπου κάλλους τοῦ «ὄντως ὄντος» καὶ προκαλεῖ τὸν ἔρωτα πρὸς τὸ Αὐτόκαλον καὶ τὸ Αὐτοάγαθον, δηλαδὴ πρὸς τὴν ἀπόλυτη καὶ αἰωνία θεία ὁμορφιά, ἢ ὁποῖα εἶναι συγχρόνως καὶ θεία ἀγαθότης. Οἱ Νεοπλατωνικοί, ὁ Πλωτῖνος, ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος καὶ ἄλλοι μεγάλοι Πατέρες εἰδολογικὰ συμφωνοῦν σὶὰ ὅτι τὸ αἰσθητὸ κάλλος εἶναι ἢ διαφάνεια καὶ ἢ λάμψις τῆς τάξεως τοῦ νοητοῦ θείου κάλλους. Κατὰ τοὺς Ἐγελο, Σέλιγγκ καὶ Νικολάι Χάρτημαν, τὸ Ὁραῖο εἶναι αἰσθητοποίησις καὶ ἔκφρασις τοῦ Ὑπεραισθητοῦ, τοῦ Ἀπειροῦ, τοῦ Ἀπολύτου. Οἱ Λάμπινις καὶ

Μέντελσον τόνιζαν, ότι Ὁμορφιά εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς ὄντικῆς τελειότητος. Ὁ Σίλερ, ἐπαναλαμβάνοντας τρόπον τινὰ τὸ νόημα τῆς μοναδικῆς σὲ ὅλες τὶς ἀνθρώπινες γλῶσσες ἀρχαιοελληνικῆς μονολοξίας «καλοκάγαθία», συνδέει τὸ Ὁραῖο πρὸς τὸ ἠθικῶς Ἄγαθόν. Ὁ Χάιντεγγερ, ἐπηρεασμένος προφανῶς ἀπὸ τῆς διατύπωσης τῶν Σχολαστικῶν, κατὰ τὴν ὅποια pulchritudo est splendor veritatis (ὁμορφιά εἶναι ἡ λάμψις τῆς ἀληθείας), τονίζει ὅτι κάθε ὠραῖο ὄν ἀποκαλύπτει τὸ ἀληθινὸ καὶ αὐθεντικὸ εἶναι. Καὶ ὁ μεγάλος δανὸς θεολόγος καὶ φιλόσοφος Κίρκεγκωρ διακηρύττει, ὅτι ἡ ἀτομικὴ ἀνθρωπίνη ὑπαρξις εἶναι ἀληθινὰ ὁμορφη, ὅταν ἐνσαρκῶνῃ τὴ γενικὴν ἰδέαν τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὅποια πρέπει νὰ αἰσθητοποιηθῆται σὲ κάθε ἀνθρώπινον ὄν.

Ἡ δειγματοληπτικὴ παράθεσις τῶν φιλοσοφικῶν αὐτῶν διατυπώσεων δὲν εἶχεν ἄλλο σκοπὸν παρά νὰ δείξῃ ὅτι, κατὰ τοὺς κορυφαίους ἐκπροσώπους τοῦ αἰσθητικοῦ στοχασμοῦ ὄλων τῶν αἰώνων, ἕνα ὄν εἶναι ὠραῖο, ὅταν σ' αὐτὸ ἀναλάβῃ καὶ ὅταν ἀκτινοβολῆται ἀπὸ αὐτὸ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο τὸ γνήσιον καὶ ἀληθινὸ εἶναι του. Ἐὰν μεταφράσωμε τώρα τὴ φιλοσοφικὴ αὐτὴ ἀποψὶ στὴ χριστιανικὴ γλῶσσα, μπορούμε νὰ τονίσωμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀκτινοβολεῖ τόσον περισσότερη ὁμορφιά, ὅσον περισσότερο φεγγοδολεῖ ἐνσαρκώνοντας τὸ δημιουργικὸν περὶ αὐτοῦ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅσον περισσότερο παρουσιάζει ἐξευγενισμένον τὸ θεοδώρητο εἶναι του πρὸ πάντων ὅταν ὁ ἐξωραϊστικὸς χρωστήρας τῆς Θείας Χάριτος ἀνακαινίξῃ καὶ ἀναμορφώῃ τὸν ρυπανθέντα ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ἄνθρωπον καὶ τὸν ἐπαναφέρῃ στὸ ἀρχαῖον πρωτόκτιστο κάλλος, ποῦ τοῦ ἐχάρισεν ὁ Δημιουργὸς μέσα στὸν Παράδεισον. Ἡ ἀναμόρφωσις αὐτὴ συντελεῖ, ὥστε νὰ συγενώνωνται καὶ συνηχοῦν στὴν ψυχοσωματικὴν τὴν δόλητα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀληθείας, τῆς καλωσύνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πνευματικῆς ἐνότητος. Ἡ Ὁραιότης λοιπὸν σημαίνει κατάκτησι καὶ ἔκφρασις τοῦ αὐθεντικοῦ ἑαυτοῦ μας, αὐτοανέυρεσις, αὐτοπραγματῶσις, ὑπαρξιακὴ πληρότητα, ὠρίμανσις καὶ ἀρτίωσις τῆς ἀτομικότητος, πραγματῶσις τοῦ προσώπου μετὰ τὴν στροφήν τοῦ Ἐγὼ πρὸς τὸ Σὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ συνανθρώπου ἢ πρὸς τὸ Ἐμεῖς τῆς Ὁμογενείας καὶ τῆς πανανθρωπίνης οἰκογενείας.

Ἡ ἀληθινὴ Ὁμορφιά ὡς ἔκφρασις τοῦ ἀληθινοῦ καὶ αὐθεντικοῦ προσλαμβάνει στὸ γυναικεῖο φύλον ἰδιότυπα χαρακτηριστικὰ, σύστοιχα πρὸς τὴν παραθεωρουμένην ἀπὸ τὸν ψευτοφεμινισμόν ἰδιομορφίαν τοῦ ἀληθινοῦ εἶναι τῆς γυναικειᾶς ὑπάρξεως. Ὁλος ὁ φυσιολογικὸς μηχανισμὸς τοῦ βιολογικοῦ κύκλου τῆς γυναίκας καὶ ὁ συναρτώμενος πρὸς τὸν μηχανισμόν αὐτὸν ἔμφυτος ψυχολογικὸς ἐξοπλισμὸς καὶ δυναμισμὸς τῆς βρίσκονται ὀρμέμφυτα σὲ συνεχῆ ἐτοιμότητα καὶ ἐπα-

γρύπνησι, γιὰ νὰ ἀνταποκρίνωνται στὴν ἐσωτερικὴν κλήσιν πρὸς τὴν σωματικὴν ἢ τὴν πνευματικὴν μητρότητα.

Ἐνας μικρὸς ρώτησε τὸν πατέρα του ποιὸς εἶναι οἱ «Μεγάλες Δυνάμεις», γιὰ τὶς ὁποῖες πῆρε τὸ μάτι του, ὅτι γράφουν οἱ ἐφημερίδες. Κι ὁ πατέρας του τοῦ ἀπήντησε: «Μεγάλες Δυνάμεις εἶναι ἡ μητέρα σου κι ἡ μητέρα τῆς μητέρας σου». Ἡ μάνα μετὰ τὰ χέρια τῆς κινεῖ ὄχι μόνον τὸ λίκνο τοῦ θρέφους, ἀλλὰ καὶ τὸ λίκνο τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἀκόμη καὶ ἐὰν οἱ ἀνεξιχνίαστες βουλὲς τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπιτρέψουν τὴν σύναψιν γάμου ἢ τὴν ἐνεργοποίησιν τῆς σωματικῆς μητρότητος μέσα στὸν γάμον, καὶ τότε ἢ γυναικεῖα μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ διατηρῆ μέσα τῆς δλοζώντανου καὶ μεταμορφωμένου τοῦ μητρικοῦ ἐνστικτοῦ καὶ φίλτρο, νὰ ὑπερνικᾷ συναισθηματικῶς τὴν ἀναχρονιστικὴν ἀπογοήτευσιν γιὰ τὴν ἀτεκνία ἢ τὸ μαράζωμα γιὰ τὸν λεγόμενον γεροντοκορισμὸν καὶ νὰ νοιώθῃ πλήρη ἐσωτερικὴν ἱκανοποίησιν καὶ πληρότητα, ἀναπληρώνοντας τὴν βιολογικὴν μετὰ τὴν πνευματικὴν μητρότητα. Ἐπίσης ἢμπορεῖ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν εὐλογημένην σωματικὴν μητρότητα μετὰ τὴν προσθήκην τῆς πνευματικῆς, παρουσιάζοντας θησαυροὺς διαισθητικῆς εὐαισθησίας, στοργῆς, ἀφοσιώσεως, αὐτοθυσίας καὶ ἡρωϊσμοῦ, σκορπίζοντας τὶς σπῖθες καὶ πλάστρες φωτιῆς ἢ τοὺς κρουνοὺς τῆς ἀγάπης, τῆς συμπόνιας, τοῦ ἀλτρουισμοῦ, τῆς γνησίας διακονικῆς προσφορᾶς.

(Συνεχίζεται)

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Μητροπ. Ἀλεξανδρουπόλεως κ. ΑΝΘΙΜΟΥ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

★ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟ

★ ΓΙΑ ΤΟ 666

★ ΓΙΑ ΤΟΝ Ε.Κ.Α.Μ.

Ἔργο ποῦ χαρακτηρίζεται γιὰ τὴν καυτὴν ἐπικαιρότητά του. Δίνει ἀπαντήσεις στὰ τρία καίρια ἐρωτήματα ποῦ ἀπασχολοῦν ὄλους, ἀνεξαρτήτως τοποθετήσεων καὶ βαθμοῦ θρησκευτικότητος.

(Σελ. 24, δρχ. 30).

Ἀπευθύνεσθε: Βιβλιοπωλεῖο ὁδ. Δραγατσίου 2 — Πλατ. Κλαυθμῶνος.

Γράψατε: Ἰασιίου 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλέφ. 7228.008.

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΣ

« Π ρ ό ς ο ἰ κ ο ν ο μ ῆ ν »

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

21. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

«Τὴν ἡμῶν σωτηρίαν ὡς ἠθέλησας, Σῶτερ, ο ἰ κ ο ν ο μ ῆ σ α σ θ α ι...».

Συνήθως τὴν λέξιν «οἰκονομία» συνδέομεν μὲ ὠρισμένα ζητήματα —οἰκονομικῆς φύσεως λεγόμενα— σχετικὰ μὲ τὸ χρῆμα καὶ τὰ ὑλικά κεφάλαια. Κατ' ἀρχὴν ὅμως, ὅπως ἡ λέξις δηλοῖ, «οἰκονομία» σημαίνει διευθέτησις τῶν ζητημάτων τοῦ οἴκου· τακτοποιήσις καὶ κυβέρνησις τῆς οικογενείας.

Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἡ πανανθρωπίνῃ οικογένεια, τῆς ὁποίας πατήρ καὶ δημιουργὸς εἶναι ὁ Θεός. Διὰ τοῦτο, εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν γλῶσσαν, «ο ἰ κ ο ν ο μ ῆ α» λέγεται ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρόνοια καὶ ἐνέργεια διὰ τὸ πανανθρωπίνης σημασίας ζήτημα τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ψάλλει ἡ Παράκλησις: «τὴν ἡμῶν σωτηρίαν ὡς ἠθέλησας, Σῶτερ, ο ἰ κ ο ν ο μ ῆ σ α σ θ α ι...». Καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Δι' αὐτὴν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ «ἐ ν μ ῆ τ ρ α τ ῆ ς Π α ρ θ ἑ ν ο υ κ α τ ὴ κ η σ ε» καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος. Πρὸς τὴν ἐννοίαν δὲ αὐτὴν σχετικὰ εἶναι ἡ δοξολογητικὴ πρὸς τὸν Χριστὸν φράσις: «δόξα τῇ οἰκονομίᾳ Σου, μόνε φιλόανθρωπε» καὶ ἡ πρὸς τὴν Παναγίαν ἀντίστοιχος προσφώνησις «Χαῖρε, τῆς ο ἰ κ ο ν ο μ ῆ α ς τοῦ Κτίστου ἡ ἐκπλήρωσις».

Ἄς ἐξηγήσωμεν πληρέστερον τὸ ζήτημα.

1. Ὁ πανάγαθος Θεὸς ἠθέλησε νὰ ἐλεήσῃ τὸ πλάσμα Του, τὸν ἄνθρωπον, ποὺ ἐξέπεσεν ἀπὸ τὸ ἠθικὸν ὕψος του, διὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἐφέρετο πρὸς τὴν ἀπώλειαν. Τὸ σχέδιον τῆς ὑπὸ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ προγραμματισθείσης σωτηρίας ἀποτελεῖ τὴν «θ ε ἰ α ν ο ἰ κ ο ν ο μ ῆ α ν». «Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ἰω. 3,16). Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δηλ.

οἰκονομεῖ ἔτσι τὰ πράγματα, ὥστε ὁ Υἱὸς Του ὁ μονογενὴς νὰ γίνῃ ἄνθρωπος, διὰ τῆς Θεοτόκου, καὶ αὐτὸς νὰ «σῶσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν» (Ματθ. 1,21). Ἡ ἐπὶ γῆς παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἔφερε τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν καὶ τὴν θεῖαν χάριν (Ἰω. 1,17) —διὰ τοῦ Εὐαγγελίου Του τὴν πρώτην, καὶ διὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἀναστάσεώς Του τὴν δευτέραν— «ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον», κατὰ θεῖαν πάντοτε ο ἰ κ ο ν ο μ ῆ α ν.

2. Καὶ ταῦτα μὲν εἰς πανανθρωπίνῃ κλίμακα.

Ἄλλ' ὁ ἐπουράνιος Πατήρ δὲν βλέπει μόνον συλλογικῶς —ἐν τῷ συνόλῳ τῆς— τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ ἡ «ο ἰ κ ο ν ο μ ῆ α» Του δὲν εἶναι μόνον προσφορά τῶν γενικῶν προϋποθέσεων τῆς σωτηρίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅπως ὁ οικογενειάρχης, ποὺ ἔχει τὴν πλεον πολυμελῆ οικογένειαν, δὲν ἀρκεῖται νὰ οἰκονομῇ τὰ γενικὰ οικογενειακὰ ζητήματα καὶ ἀνάγκας, ἀλλ' ἐνδιαφέρεται ἰδιαιτέρως διὰ κάθε παιδί του καὶ μέλος τῆς οικογενείας του, ἔτσι καὶ ὁ Θεός. Οἰκονομεῖ «ἐ ν ἰ ἐ κ ἄ σ τ φ» τὴν σωτηρίαν.

Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ ἀποψις ὅτι δὴθεν ὁ ὕψιστος Θεὸς δὲν δύναται νὰ ἀσχολῆται δι' ἕνα ἕκαστον μικρὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ἐπὶ μέρους ζητήματα καὶ ἀνάγκας του. Ὁ Χριστὸς εἶπεν: «ὁ μ ὠ ν δ ἔ κ α ἰ α ἰ τ ρ ῖ χ ε ς τ ῆ ς κ ε φ α λ ῆ ς π ᾶ σ α ἰ ἡ ρ ἰ θ μ η μ ἔ ν α ἰ ε ἰ σ ῖ» (Ματθ. 10,30). Ποίος ποτε πατέρας ἢ μητέρας ἐμέτρησε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τῶν παιδιῶν του; Ὁ Θεὸς ὅμως ἐκδηλώνει μέχρι τοιοῦτου σημείου ἐξειδικιασμένην πρόνοιαν καὶ «οἰκονομίαν» λεπτομερῆ, ὅχι ἀπλῶς διὰ κάθε ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ διὰ πᾶν ὅτι ἀφορᾷ τὸν καθένα, ἰδίως ἐν σχέσει πρὸς τὴν αἰώνιον σωτηρίαν του. «Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζεται», εἶπεν ὁ Κύριος (Ἰω. 5,17). «Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν», προσ-

θέτει διὰ τοῦ Ἀποστ. Παύλου (Ρωμ. 8,26). Καὶ ἀνά πᾶν δῆμα τῆς ζωῆς μας μᾶς ἀκολουθεῖ ἡ πρόνοια καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν οἰκονομήσῃ «τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν» διὰ μέσου ὄλων τῶν περιστάσεων τοῦ βίου.

3. Ἐνθὲν εἶναι βέβαιον ὅτι «ἐνὶ ἐκάστῃ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 4,7), καὶ ἀπὸ κανένα δὲν στερεῖ τὸ «μέτρον» τὸ ἀνάλογον (μερίδιον) τῆς σωτηρίου δωρεᾶς Του ὁ Κύριος, ἀπακτεῖ ἐξ ἄλλου τὴν ἀνταποκριθῆ καὶ τὴν συμπράξιν ἕκαστος ἐξ ἡμῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς θείας οἰκονομίας, διότι μᾶς ἀφορᾷ τοῦτο καὶ προσωπικῶς καὶ γενικῶς.

«Ἐ λ θ έ τ ω ἡ β α σ ι λ ε ί α σ ο υ», λέγομεν καθημερινῶς. Τί πράτταμεν ὅμως, ἵνα «ἡ β α σ ι λ ε ί α τ ο ὦ Θ ε ο ὦ ἐ ν τ ὸ ς ἡ μ ῶ ν ἐ σ τ ι»; (Λουκ. 17,21)... Καὶ ποῖα εἶναι ἡ συμβολὴ μας, ἵνα βασιλεύσῃ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ νόμου Του καὶ τοῦ θελήματός Του εἰς τὸ ἅμεσον περιβάλλον μας καὶ εἰς τὴν γύρω μας κοινωνίαν;...

Ἄς θελήσωμεν γὰρ «συνεργήσωμεν» καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα. Τότε ἡ ἐν Χριστῷ οἰκονομία τῆς σωτηρίας θὰ ἀποτελεῖ καὶ δι' ἡμᾶς προσωπικῶς «ἐ π ί γ ν ω σ ι ν τ ο ὦ μ υ σ τ η ρ ί ο υ τ ο ὦ Θ ε ο ὦ καὶ π α τ ρ ὸ ς καὶ τ ο ὦ Χ ρ ι σ τ ο ὦ» (Κολ. 2,2). Καὶ δωρεάν ἀνεκτιμήτου ἀξίας καὶ αἰωνίου ἀπολαύσεως.

22. Ο ΜΟΛΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

«... δυσώπησον ρυοθῆναι τῶν παισιμάτων, ψυχῆς τε μολυσμάτων».

Σοβαρώτατον τὸ αἶτημα τοῦτο τῶν Παρακλήσεών μας πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ «τῶν π τ α ι σ μ ᾶ τ ω ν» — δηλ. τῶν ἁμαρτιῶν μας — καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῶν. Τὴν σοβαρότητα τοῦ πράγματος ἐκφράζουν δύο χαρακτηριστικαὶ λέξεις τῆς ἱερᾶς Παρακλήσεως, πού ὁμιλοῦν περὶ τῶν ἁμαρτημάτων ὡς «ψυχῆς μολυσμάτων».

1. Καὶ πράγματι. Ἡ ἁμαρτία ἀποτελεῖ «μολυσμόν», μίasma τῆς ψυχῆς.

Διὰ τὰς ὕλικῆς φύσεως μολύνσεις (π.χ. τῶν ὕδάτων, τῆς ἀτμοσφαιρας, τὰς ἐπιδημικάς) ἀνησυχούμεν. Καὶ λαμβάνομεν μέτρα προνοίας καὶ προστασίας.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ παραγγέλλει γὰρ ἀνησυχούμεν πολὺ περισσώτερον, καὶ γὰρ λαμβάνομεν μέτρα, προκειμένου περὶ τοῦ μολυσμοῦ ἐκ τῆς ἁμαρτίας. «Ἄ κ α θ ᾶ ρ τ ο υ μ ἡ ἄ π τ ε σ θ ε, κ ἀ γ ῶ εἰσδέξομαι

ὕμᾶς... λέγει Κύριος Παντοκράτωρ» (Β' Κορ. 6,17).

Δὲν συνειδητοποιοῦν ὅμως πολλοὶ ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι μίσμα. Τὴν θεωροῦν ἀπλοῦν ἐπεισόδιον, παροδικὸν καὶ ἄνευ σημασίας καὶ συνεπειῶν.

Ἄλλ' ἡ ἁμαρτία ἀφίνει ρύπον («σπίλον - ρυτίδα» Ἐφεσ. 5,27) καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀκάθαρτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. «Ἄ κ ᾶ θ ᾶ ρ τ ο ς ἐ ν ὡ π ι ο ν Κ υ ρ ί ο υ π ᾶ ς π α ρ ᾶ ν ο μ ο ς», λέγει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ σοφοῦ Σολομώντος (Παροιμ. 3,32). Πολλάκις δὲ τὴν ἁμαρτίαν ὀνομάζει «ἀκαθαρσίαν» ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ (Ρωμ. 1,24, Ἐφ. 5,3 κ.ά.).

2. Ἐξ ἄλλου, τὸ μίσμα τῆς ἁμαρτίας εἶναι πολὺ μεταδοτικόν. Ἐνθὲν τὸ καλὸν δύσκολα τὸ μιμούμεθα, τὸ κακὸν εὐκόλα δελεάζει, παρασύρει, ἐμπλέκει καὶ μολύνει πολλούς. Δημιουργεῖ ἔτσι μολυσματικὴν κατάστασιν, ἐπικίνδυνον καὶ ἀνησυχητικὴν, ἐὰν δὲν ἀντιμετωπισθῇ ἐγκαίρως καὶ ριζικῶς.

Εἶναι, διὰ τοῦτο, ἰδιαιτέρως ἀξιοπρόσεκτα καὶ ἐντονα τὰ σχετικὰ παραγγέλματα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, πού συνιστοῦν τὰ ἐπιβαλλόμενα προληπτικὰ μέτρα.

«Μ ἡ σ υ γ κ ο ι ν ω ν ε ἴ τ τ ε τ ο ἰ ς ἔ ρ γ ο ι ς τ ο ἰ ς ἀ κ ᾶ ρ π ο ι ς τ ο ὦ σ κ ὴ τ ο υ ς, μ ᾶ λ λ ο ν δ ῆ κ αὶ ἐ λ ἔ γ χ ε τ ε» (Ἐφεσ. 5,11). Καὶ «Ἐ ξ ἔ λ θ ε τ ε ἐ κ μ ἑ σ ο υ α ὐ τ ῶ ν καὶ ἀ φ ο ρ ῖ σ θ η τ ε, λ ἔ γ ε ι Κ ὺ ρ ι ο ς» (Β' Κορ. 6,17).

Χρειαζέται πολλὴ προφύλαξις. Καὶ ἐπιλογή εἰς τὰς σχέσεις καὶ συναναστροφάς. Ἐπιβάλλεται σαφὴς διαχωρισμὸς τῆς θέσεώς μας ἀπὸ «π ᾶ ν φ α ὕ λ ο ν (πρόσωπον καὶ) π ρ ᾶ γ μ α» (Ἰακ. 3,16). Καὶ κάποια ἀπομόνωσις τῶν φορέων τῶν «μ ο λ υ σ μ ᾶ τ ω ν».

Ἡ ζήμια ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι ὕλική. Οὔτε μικρά. Πρόκειται περὶ «μολυσμάτων, ψυχῆς» — πράγματος ἀθανάτου. Καὶ «τί ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;» (Μάρκ. 8, 36-37)!

3. Εὐτυχῶς ὑπάρχει τὸ ἀντίδοτον, τὸ λουτρὸν τῆς ψυχῆς. Ἀπολύτως ἀπαραίτητον δι' ὅλους μας. Διότι «τ ἰ ς κ α θ ᾶ ρ ὸ ς ἔ σ τ α ἰ ἀ π ὸ ρ ὺ π ο υ; Ο ὕ δ ε ἴ ς, ἐ ἄ ν κ αὶ μ ἰ ᾶ ἡ μ ἑ ρ α ὁ θ ἶ ο ς α ὐ τ ο ὦ ἐ π ἰ τ ῆ ς γ ῆ ς» (Ἰωβ 14, 4-5). Καὶ ποῖον λουτρὸν εἶναι τὸ «ἀπορρυπαντικόν», διὰ τὴν γὰρ χρησιμοποιήσωμεν τὴν σύγχρονον λέξιν; Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ἐξωτερικόν, σωματικόν καὶ ἐπιφανειακόν. «Ο ὕ σ α ρ κ ὸ ς ἀ π ὸ θ ε σ ι ς ρ ὺ π ο υ, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α' Πέτρ. 3,21). Χρειαζέται

δηλ. νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μᾶς δώσῃ συνείδησιν ἀγαθὴν, ἀπηλλαγμένην ἀπὸ κάθε ἐνοχλῆν καὶ τύφιν. Καὶ αὐτὸ μᾶς τὸ ἐξασφαλίζει (ὁ Σταυρὸς καὶ) ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. «Τὸ ἀίμα Ἰησοῦ Χριστοῦ... καθαρῶς τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων» (Ἑβρ. 9,14). Μόνον αὐτὸ «τὸ ἀίμα Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρῶς ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» (Α΄ Ἰω. 1,7).

Καλούμεθα ἐπομένως εἰς τὸ ἀγιώτατον μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Καὶ ἡ περίοδος τοῦ δεκαπενταγούστου μᾶς ὑπεθυμίζει καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἱεράς ἐξομολογήσεως. Δι' αὐτῶν ἡ ψυχὴ μας καθαρῶς ἀπὸ τῶν «μολυσμάτων» τῆς. Καὶ γίνεται κατὰ χάριν «ἀγία καὶ ἄμωμος — μὴ ἔχουσα σπῖλον ἢ ρυτίδα» (Ἑφ. 5,27). Εὐάρεστος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ ἀξία τῆς παρ' Αὐτοῦ σωτηρίας.

23. ΠΗΓΗ ΑΦΘΑΡΣΙΑΣ

«Πηγὴν ἀφθαρσίας τὴν σὲ κηύσασαν... ἔδειξας».

Ὅλα παρέρχονται εἰς τὸν κόσμον αὐτόν. Καὶ οἱ ἄνθρωποι παρέρχονται ἐπίσης. Γεννῶνται καὶ ἀποθνήσκουν. Ὁ νόμος τῆς φθορᾶς κυριαρχεῖ.

Δὲν ἦσαν ἐν τούτοις ἀπ' ἀρχῆς ἔτσι τὰ πράγματα διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἐδημιουργήθη, διὰ νὰ μείνῃ ἀφθαρτος. Ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀθανάσιαν καὶ τὴν παραδεισιακὴν εὐτυχίαν. Ἄλλ' «εἰσῆλθεν ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος» (Ρωμ. 5,12) καὶ ἡ φθορά.

1. Δὲν συμβιβαζόμεθα, παρ' ὅλα ταῦτα, μὲ τὴν κατὰστασιν τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου. Προθύμεν τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀφθαρσίαν ἀδιάκοπον καὶ ἀκατάλυτον. Αὐτὸς ὁ πόθος καὶ ἡ ἔφρασις ἐνεβλήθη εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Εἶναι φυσικὴ διάθεσις καὶ ροπὴ πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν, εἰς τὴν ὁποίαν καλεῖται ὁ ἄνθρωπος.

Ἄλλ' εἶναι καὶ κίνητρον καὶ ἀφετηρία, διὰ νὰ λάβωμεν ἐνεργὸν θέσιν κατὰ τοῦ στοιχείου τῆς φθορᾶς, τ.ἔ. τῆς ἁμαρτίας.

Ἡ ἁμαρτία παλαιώνει, γηράσκει καὶ φθείρει τὸν ἄνθρωπον. Ἄν ἔλειπεν αὐτή, δὲν θὰ εἴχαμε γίνεσθαι ἄνθρωποι καὶ ὑποκείμενοι εἰς τὴν φθοράν. Καὶ ἡ ὑπερνίκησις αὐτῆς ἐπομένως εἶναι στοιχεῖον ζωῆς καὶ ἀνανεώσεως. Καὶ ἐλπὶς ζωῆς αἰωνίου.

Ὁ «παλαιὸς ἄνθρωπος» εἶναι «τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας» (Ρωμ. 6,6) ποῦ ὑπάρχει μέσα μας καὶ προκαλεῖ τὴν ἁμαρτωλὸν ροπὴν καὶ κατὰστασιν ποῦ κυριαρχεῖ πολλάκις καὶ ἐξωθεῖ καὶ

πιέζει πρὸς τὰ ἐφάμαρτα καὶ ἀπηγορευμένα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ὁνομάζεται δὲ «παλαιὸς ἄνθρωπος» (Ρωμ. 6,6), εἰς ἐνδειξιν ἀκριβῶς ὅτι ἀποτελεῖ τὴν αἰτίαν τῆς φθορᾶς καὶ παλαιώσεως ἡμῶν.

Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μάχη καὶ ἀγὼν συνεχῆς πρὸς ὑπερνίκησιν αὐτοῦ τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου», ποῦ δὲν εἶναι ἄλλος παρὰ ὁ κακὸς ἑαυτὸς μας — ποῦ ρέπει πρὸς τὸ κακόν. Θεωρεῖται ὑβριστικὸν νὰ ὀνομασθῆ κάποιος «παλιάνθρωπος». Καὶ ὅμως διατελοῦμεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν ἐν πολλοῖς τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου». Ὑποκινούμεθα ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸ κακόν. Καὶ φερόμεθα δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν φθοράν.

Πῶς νὰ μὴ παρακαλέσωμεν ἐκ βαθέων τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Παναγίαν· «ἐκ φθορᾶς τῶν παθῶν μου ρυσθηναίμε»;

2. Διὰ τὸν χριστιανὸν ὑπάρχει ἡ «πηγὴ ἀφθαρσίας». Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ἐγέννησε τὸν Σωτῆρα. Καὶ ἐν τῷ Σωτῆρι Χριστῷ «ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῆ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ» (Ρωμ. 6,6). «Συνεσταυρώθη» μὲ τὴν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ κατενικήθη («κατηργήθη») μὲ τὴν χάριν Του ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὥστε νὰ μὴ εἶναι πλέον ἀκαταγώνιστος. Ὁ πιστὸς καὶ δεβαπτισμένος καὶ μὲ μυστηριακὴν ζωὴν χριστιανὸς ἀγωνιστὴς ὑπερνικᾷ καὶ νεκρῶνει σὺν Χριστῷ τὸν «παλαιὸν ἄνθρωπον». Καὶ ἐνδύεται τὸν «καινὸν ἄνθρωπον» (Ἑφ. 4,24), διὰ νὰ κατευθύνεται καὶ φέρεται ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Τὸ σχετικὸν μήνυμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ διατυπώνει ὁ Ἄπ. Παῦλος, λέγων·

«ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν» (Κολ. 3,10).

Παρακινούμεθα δηλ. νὰ ἀπαρνηθῶμεν ὅτι παραμορφώνει καὶ διαφθείρει τὸν ψυχικὸν μας κόσμον, καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν τὸν «υπογραμμιστὸν» τοῦ Χριστοῦ — τὴν γραμμὴν τῆς ἀγιότητος — ποῦ θὰ μᾶς ἀνεβάσῃ εἰς μεγάλο ἠθικὸν ὕψος· εἰς τὸ ὕψος τοῦ «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» πλασθέντος ἀνθρώπου καὶ τελειωθέντος «καθ' ὁμοίωσιν» Αὐτοῦ.

Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ θεῖος Ἀπόστολος δὲν παραλείπει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ καὶ τὴν «ἐσχατολογικὴν» (εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν) συνέπειαν καὶ συνέ-

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

474. Στὸν κανόνα τοῦ Μηναίου τῆς 6ης Μαρτίου παρετήρησα πὼς τὸ πρῶτο τροπάριο κάθε ὠδῆς (μετὰ τὸν εἰρμό) ἀναφέρεται στὸ Χριστό. Αὐτὸ νομίζω δὲν συνηθίζεται. Πὼς συνέβη καὶ παρενεβλήθη τὸ τροπάριο αὐτὸ στὸν κανόνα τοῦ ἁγίου; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμολ. Ἰ. Α. Κουλλούρη).

Πρόκειται γιὰ τὸν κανόνα τοῦ ὁσίου Γερασίμου τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ τοῦ δ' ἤχου, πού στα θεοτοκία σχηματίζει ἀκροστιχίδα «Γεωργίου», τὸ ὄνομα τοῦ ὕμνογράφου. Πράγματι τὸ πρῶτο μετὰ τὸν εἰρμό τροπάριο κάθε ὠδῆς δὲν ἀναφέρεται στὸν ὄσιο, ἀλλὰ στὸ Χριστὸ καὶ συγκεκριμένα στὴ νηστεία καὶ στὴν ἐγκράτεια. Ἄλλὰ, ἂν προσέξουμε, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι καὶ τὰ θεοτοκία τῶν ὠδῶν, πλὴν τῆς ς' καὶ θ', ἐπανέρχονται στὸ ἴδιο θέμα μὲ τις ἴδιες σχεδὸν λέξεις καὶ φράσεις. Ἀκριβῶς τὴν ἴδια γραμμὴ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου Σαβίνου τοῦ Αἰγυπτίου τοῦ πλ. δ' ἤχου τῆς 16ης Μαρτίου. Καὶ ἐδῶ τὰ πρῶτα τροπάρια τῶν ὠδῶν καὶ τὰ θεοτοκία, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ θεοτοκία τῆς δ', ς' καὶ θ' ὠδῆς, ἔχουν θέμα τῆ νηστεία καὶ τὴν ἐγκράτεια. Καὶ οἱ δύο κανόνες εἶναι προφανῶς ἔργα τοῦ ἰδίου ποιητοῦ καὶ γιὰ τεχνικὰ καὶ γλωσσικὰ ὁμοιάζουν καὶ γιὰ τὰ θεοτοκία καὶ τοῦ δευτέρου σχηματίζουν καὶ αὐτὰ τὴν ἀκροστιχίδα «Γεωργίου». Ποιὸς τώρα ἀπὸ τοὺς ὁμωνύμους ὕμνογράφους εἶναι ὁ ποιητὴς τῶν κανόνων αὐτῶν εἶναι δύσκολο νὰ διαπιστωθῇ καὶ ἐδῶ τουλάχιστον δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει.

Πρόκειται ἀσφαλῶς γιὰ ἐξαιρέσεις. Κατὰ κανόνα ὅλα τὰ τροπάρια τῶν κανόνων ἀναφέρονται στὸ ἴδιο θέμα, τὴν ἑορτὴ δηλαδὴ ἢ τὸν ἅγιο τῆς ἡμέρας. Ἄλλὰ οἱ ἐξαιρέσεις πού συναντήσαμε δὲν εἶναι οἱ μόνες. Ἀνθολογοῦμε μερικές: Στὸν κανόνα τοῦ Πεντηκοσταρίου τῆς Κυριακῆς τοῦ Παραλύτου τοῦ γ' ἤχου, ποίημα τοῦ Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης, τὸ τελευταῖο τροπάριο ὄλων τῶν ὠδῶν ἀναφέρεται στὸν ἀρχάγγελο Μιχαήλ. Στις 11 Μαΐου στὸν ἀνώνυμο κανόνα τοῦ ἁγίου Μωκίου τὸ πρῶτο τροπάριο κάθε ὠδῆς εἶναι ἀφιερωμένο στὰ Γενέθλια τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πού γιορ-

ταζόταν τὴν ἴδια ἡμέρα. Στὸν ἐπίσης ἀνώνυμο πρῶτο κανόνα τῆς ἁγίας Εὐφροσύνης τῆς 25ης Σεπτεμβρίου τὸ πρῶτο τροπάριο κάθε ὠδῆς ἔχει θέμα τὸν μεγάλο σεισμό καὶ τὴν «ἐν ἀέρι ἀρπαγὴν τοῦ παιδός». Ἐπειδὴ ὅμως ὅλοι οἱ ἀνωτέρω κανόνες δὲν σχηματίζουν ἀκροστιχίδα εἶναι δύσκολο νὰ ἐξακριβωθῇ ἂν τὰ τροπάρια αὐτὰ ἀνήκαν στὸν ἀρχικὸ κανόνα ἢ ἂν ἔχουν προστεθῇ ἐκ τῶν ὑστέρων.

Ἀντίθετα ἔχουμε ἄλλους κανόνες, πού ἡ ἀκροστιχίδα τοὺς δείχνει ὅτι ἐξ ἀρχῆς εἶχαν συντεθῇ μὲ διπλὸ θέμα. Πρόχειρα παραδείγματα οἱ κανόνες τῆς Παρακλητικῆς τοῦ ὕμνογράφου Ἰωσήφ, ὄλων τῶν ἤχων καὶ ὄλων τῶν ἡμερῶν, πλὴν τῆς Πέμπτης, πού σὲ κάθε ὠδῆ ἔχουν δύο κατασκευτικὰ καὶ δύο μαρτυρικὰ (Δευτέρα καὶ Τρίτη), δύο σταυρώσιμα καὶ δύο μαρτυρικὰ (Τετάρτη καὶ Παρασκευή), δύο ἢ τρία «εἰς πάντας τοὺς ἁγίους» καὶ δύο μαρτυρικὰ ἢ ἕνα νεκρώσιμα (Σάββατο). Στὰ Μηναῖα ἐξ ἄλλου συναντοῦμε μερικοὺς κανόνες πού προσπαθοῦν νὰ συνδυάσουν τὸ ἐγκώμιο τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας μὲ τὴν πλησιεστέρη δεσποτικὴ ἑορτὴ, στὰ προεόρτια ἢ μεθέορτα τῆς ἀποίας ἐμπίπτουν οἱ μνήμες τῶν ἁγίων αὐτῶν. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ χρησιμοποιοῦν καὶ αὐτοὶ τὰ πρῶτα τροπάρια τῶν ὠδῶν ἢ τὰ θεοτοκία ἢ καὶ τὰ δύο. Ἐπὶ παραδείγματι στις 22 Δεκεμβρίου οἱ δύο κανόνες τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, ποίημα Ἰωσήφ, μὲ ἀκροστιχίδες καὶ οἱ δύο, ἔχουν τὰ πρῶτα τροπάρια τῶν ὠδῶν καὶ τὰ θεοτοκία ἀφιερωμένα στὰ ἐρχόμενα Χριστούγεννα. Δύο δὲ ἀνώνυμοι καὶ χωρὶς ἀκροστιχίδα κανόνες, τοῦ ὁσίου Θεοκτίστου (4 Ἰανουαρίου) καὶ τῆς ὁσίας Συγκλητικῆς (5 Ἰανουαρίου), συνδυάζουν τὰ προεόρτια τῶν Θεοφανείων, ὁ μὲν πρῶτος στὰ δύο πρῶτα τροπάρια τῆς α' καὶ γ' ὠδῆς, ὁ δὲ δεύτερος στὰ θεοτοκία ὄλων σχεδὸν τῶν ὠδῶν (πλὴν α' καὶ δ').

Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα συνθέτου κανόνος, πού συνδέει μάλιστα τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα μὲ τὸν κανόνα στὸν ὁποῖο ἀναφέρεται ἢ ἐρώτησις καὶ μᾶς βοηθεῖ στὴν ἀπάντησι σ' αὐτὴ εἶναι ὁ κανὼν τῶν ἁγίων νηπίων τῆς Βηθλεέμ (29 Δεκεμβρίου). Εἶναι ποίημα, ὅπως ἀπὸ τὴν ἀκροστιχίδα

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εἰς τὴν σελίδα 186)

χειαν αὐτῆς τῆς πνευματικῆς ἀνακαινίσεως· καὶ νὰ μᾶς δείξῃ τὴν ὀριστικὴν καὶ αἰωνίαν κατάλυσιν τῆς φθορᾶς καὶ τὴν παγίωσιν τῆς ἀφθαρσίας.

«Τὸ φθαρτὸν τοῦτο», λέγει—τὸ σῶμά μας— «ἐνδύσεται ἀφθαρσίαν· καὶ τὸ

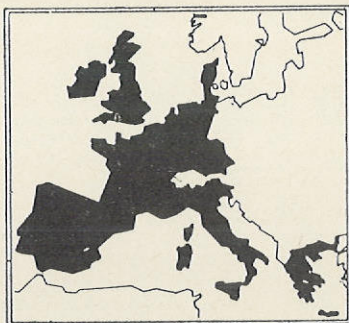
θηγτὸν τοῦτο ἐνδύσεται ἀθανασία» (Α' Κορ. 15,53).

«Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς», εἶπεν ὁ Κύριος.

Ἐθε νὰ μὴ ὑστερήσωμεν.

ΣΤΟΝ ΠΗΓΑΙΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
 Έπ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνών

Η μαγεία τών αριθμών

Τις τελευταίες αυτές ημέρες οι αριθμοί κυριαρχούν στη ζωή μας. Είτε πρόκειται για άπολογισμούς και προϋπολογισμούς έργων, είτε για ανώτατα και κατώτατα όρια μισθών και ήμερομισθίων, είτε για ώρες στάσεως εργασίας υπαλλήλων, εργατών, λεωφορείων, οφείλουμε να μεταβληθούμε σε αριθμομηχανές και αριθμομνήμονες. Συγκρατούντες αριθμούς και συγκρατούντες εαυτούς, ιδιαίτερα τὸ τελευταίο, γιατί ἄλλιως κινδυνεύουμε νὰ χάσουμε τὸν ἔλεγχο καὶ νὰ χαθούμε!

Ἄν τέτοια οφείλει νὰ εἶναι ἡ συμπεριφορά μας μπροστὰ στοὺς μικροὺς ἀριθμούς, ποῖα ἄραγε

Σκίτσο τοῦ Ἡλία Μακρῆ («Ἡ Καθημερινή» 5 Ἰουνίου 1988, σ. 7).

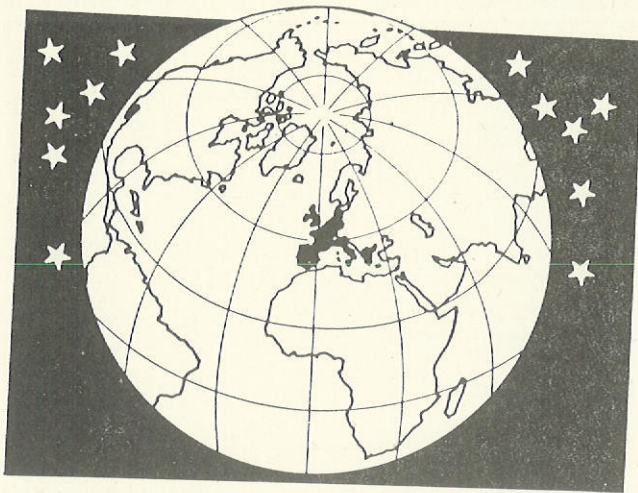
θὰ πρέπει νὰ εἶναι μπροστὰ στοὺς μεγάλους ἀριθμούς πὸ φτωχοὶ προβάλλονται καὶ μετεωρίζονται μπροστὰ μας; Ἐδῶ, ἔτη - ὀρόσημα καθορίζουν τίς μνημὲς καὶ τίς βλέψεις μας. Προοπτικὲς καὶ ἀναδρομὲς μετακινοῦν τὰ βλέμματά μας ἔτσι ὥστε νὰ προκαλοῦν σύγχυση στὰ ὀπτικά μας πεδία.

Ἀμείλικτα προβάλλουν τὰ ἐρωτήματα ἀπὸ τίς σύγχρονες γοργόνες καὶ δὲν γνωρίζεις ποῖα ἀπάντηση θὰ εἶναι ἐκείνη ἢ ὁποῖα θὰ σοῦ ἐξασφαλίζει εἰρηνικοὺς πλόες ἢ ναυάγια. Ζεῖ ὁ Μάϊος τοῦ '68 ἢ πέθανε; Ποιὲς εἶναι οἱ προοπτικὲς γιὰ τὸ δίδυμο «Ἑλλάδα 2000»; Ἄν ἡ οἰκονομικὴ ὀλοκλήρωση τῆς Ε.Ο.Κ. θὰ γίνῃ τὸ 1992, γιὰ πότε εἶναι ἡ πολιτικὴ ὀλοκλήρωση; Τὸ βλέμμα μας πρέπει νὰ εἶναι στραμμένο πρὸς τὸ μέλλον: «μὲ τὸ βλέμμα στὸ μέλλον» μᾶς παροτρύνουν τὰ κόμματα 'μαζί γιὰ τὸ '92' ἢ καὶ «πέρα ἀπὸ τὸ 1992» μᾶς προσκαλοῦν οἱ τράπεζες. Οἱ ὀριοθετήσεις γίνονται κατὰ βούλησιν, ἐντὸς, ἐκτὸς καὶ ἐπὶ τὰ αὐτὰ «θαδίζοντας πρὸς τὴν ὑλοποίηση τῆς Μεγάλης Ἀγορᾶς τοῦ 1992».

Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ξεχωρίζει καὶ γράφεται ἐπίμονα σὲ ὅλες τίς ἡμέρες ἀπὸ τοῦ νῦν... καὶ ἕως τοῦ 1992. Ἐχει καταστήσει ἕνα μαγικὸ ἀριθμὸ πὸ θὰ λύσει, σύμφωνα μὲ τίς ἀπόψεις μερικῶν, ὡς διὰ μαγείας ὅλα τὰ προβλήματα. Θὰ τὰ λύσει ἄραγε; Πολλοὶ εἶναι ὅσοι ἀμφιβάλουν ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ὅσοι ἐλπίζουν σὲ κάτι τέτοιο δίνοντας ὅμως ἔμφαση στὴν προσπάθεια πὸν πρέπει νὰ καταβληθεῖ ἐν τῷ μεταξύ. Ἐνα εἶναι πάντως βέβαιο ὅτι κατευθυνόμεθα πρὸς αὐτὴ τὴν σημαντικὴ χρονολογία γιὰ τὴ χώρα μας, γιὰ τὴν εὐρωπαϊκὴ ἱστορία, γιὰ ὅλον ἐκεῖνον τὸν κόσμον πὸν θὰ ἔχει σχέσεις καὶ θὰ συναλλάσσεται μὲ τὴν Εὐρώπη.

Ἡ Εὐρώπη σὲ ἀριθμούς

Γι' αὐτὴν τὴν Εὐρώπη κυκλοφόρησε πρόσφατα μιὰ εἰδικὴ ἔκδοση ἐξήντα σελίδων ἀπὸ τὴν Ἰπηρεσία ἐπισημῶν ἐκδόσεων τῶν εὐρωπαϊκῶν κοινοτήτων στὸ Λουξεμβούργο. Ὀνομάζεται «Ἡ Εὐρώπη σὲ ἀριθμούς». Σὲ τριάντα παραγράφους ἐπιχειρεῖ νὰ περιγράψῃ τίς δομὲς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος, νὰ παρουσιάσῃ θέ-

«Η Ευρώπη σε αριθμούς» (σ. 5).

ματα σχετικά με τὸ Περιβάλλον καὶ τὸν Πληθυσμό, νὰ ἐκθέσει σημεῖα σχετικά μετὰ τὴν Οἰκονομία, τὴν Παραγωγή καὶ τὶς Ἐξωτερικὲς τῆς σχέσεις. Πρόκειται γιὰ μία πολὺ ἐπιμελημένη ἐκθεση μετὰ πλῆθος κατατοπιστικῶν κειμένων, φωτογραφιῶν, πινακῶν, διαγραμματικῶν στὰ ὁποῖα ἀποτυπώνεται κατὰ τρόπο δλοκληρωμένο ἢ εἰκόνα αὐτῆς τῆς Εὐρώπης ποὺ προγραμματίζει καὶ καθορίζει ἀπὸ καιρὸ τῆ ζωῆ μας.

Εὐχῆς ἔργο θὰ ἦταν τὸ τεῦχος αὐτὸ νὰ περιέλθει στὰ χέρια ὄλων τῶν ἱερέων μας¹. Πολλὰ θὰ εἶχαν νὰ μάθουν καὶ νὰ ὠφεληθοῦν γιὰ νὰ μπορέσουν στὴ συνέχεια νὰ διαμορφώσουν γνώμη γιὰ ὅσα συντελοῦνται γύρω μας. Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἡ πληροφόρηση πάνω σ' αὐτὰ τὰ μεγάλα θέματα καὶ προβλήματα δὲν γίνεται ἐπαρκῶς. Οἱ περισσότεροι ἔχουμε ἀσαφεῖς κάπως ἰδέες² ἢ φαντασία ἀναπληρώνει τὰ ἐλλείποντα καὶ ὅλοι μας εἶτε πιστεύουμε ὅτι θὰ λύσουμε «κατ' οἰκονομίαν» ὅλα μας τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα, εἶτε ὅτι θὰ καταστραφῶμε οἰκονομικῶς ὡς μεμονωμένα ἄτομα καὶ ὡς χώρα. Τελικὰ εἶτε εἴμαστε εἶτε δὲν εἴμαστε στὴν Ε.Ο.Κ. οὔτε μαθαίνουμε οὔτε μᾶς μαθαίνουν γιὰ τὴν Ε.Ο.Κ..

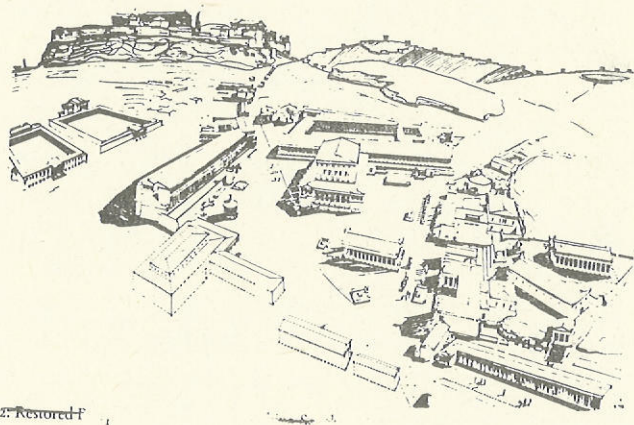
Ἡ Ἐκκλησία ἐνώπιον τῶν εὐθυνῶν τῆς

Εἶναι ὁμως καιρὸς κατὰ νὰ γίνει πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση. Ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει πρώτη νὰ ἀντιληφθεῖ τὸ τί συμβαίνει. Χρειαζέται, λοιπόν, μία ἀκριβῆς γνώση τῶν γεγονότων. Στὴ συνέχεια θὰ ἀπαιτηθεῖ νὰ ὑπάρξουν σκέψεις ὡς πρὸς τὴν συγκεκριμένη ἀποστολή τῆς πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς τῆς χώρας ἀλλὰ καὶ τοὺς κατοίκους τῶν ὑπολοίπων εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν ἐν σχέσει δέδαια μετὰ τὴν εὐρωπαϊκὴ ἰδέα.

Ἐὰν στόχος τῶν εὐρωπαϊκῶν κοινοτήτων αὐτῆν τὴν στιγμή εἶναι μία Οἰκονομία ποὺ θὰ ἀσκηταί θάσει

τῶν ἀρχῶν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει νὰ θυμίζει ὅτι παράλληλα υφίσταται καὶ ἀσκέται ἡ Θεία Οἰκονομία καὶ ἡ Ποιμαντικὴ Οἰκονομία. Χωρὶς νὰ ἀγνοεῖ τὶς ἄλλες διαστάσεις τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας ὀφείλει νὰ κατευθύνει πρὸς αὐτὴ τὴν ἄλλη διάσταση ποὺ ἀπηχεῖ τὸ «οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνω ζήσεται ἄνθρωπος» (Ματθ. δ' 4). Ἐφόσον μάλιστα «τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς» (Ψαλμ. κγ' 1) δὲν μπορούμε τὸν οἶκον τοῦ Πατέρα νὰ τὸν κάνομε ἐμπορικὸ οἶκο (Ἰωάν. δ' 16).

Αὐτὸ πάλι δὲν σημαίνει ὅτι καταργοῦμε τὴν Ἀγορὰ ἢ τὶς ἀγορὲς, τὴν Κοινὴ ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη. Καὶ νὰ θέλαμε θὰ δυσκολευόμαστε πολὺ. Ἐξάλλου μία ἀγορὰ εἶναι ἕνας συμπαθῆς τόπος συναντήσεων, συναλλαγῶν, ἀνταλλαγῶν, περασμάτων. Παράδειγμα ἡ ἀθηναϊκὴ ἀγορὰ κάτω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐγνώριζε καλὰ τὴν χρησιμότητα τέτοιων τόπων συναντήσεων καὶ ἐφρόντιζε νὰ τοὺς μαθαίνει κατὰ τὶς περιόδους τοῦ ἀπὸ κοντά. Ἀλλὰ καὶ οἱ σημερινὲς ἀγορὲς, λαϊκὲς ἢ ἄλλες, σουπερ-μάρκετ ἢ πολυκαταστήματα ἐξυπηρετοῦν ποικίλες ἀνάγκες.

27 Restored¹

¹ Ἡ ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Σχέδιο Ι. Τραυλοῦ στὴν ἐκδοση τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς Κλασσικῶν Σπουδῶν Ἀθηνῶν, «An Ancient Shopping Center: The Athenian Agora», Princeton, New Jersey, 1971, εἰκόνα ἀρ. 2.

Μελέτη τῆς ἀγορᾶς: ζήτηση καὶ προσφορά

Δὲν θὰ ἔπρεπε, λοιπόν, ν' ἀρνηθοῦμε σήμερα τὴν μελέτη καὶ διερεύνηση τῆς ἀγορᾶς (marketing) ὡς δυνατότητα γνώσης γιὰ ἀποτελεσματικὴ προσέγγιση τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν στοὺς χώρους ὅπου διαμορφώνονται καὶ ικανοποιοῦνται. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ διερευνήσουμε καὶ νὰ διαπιστώσουμε «ἀπὸ μέσα» τὶς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἐνεργήσουμε «κατὰ τὴν ἐκάστου ἰδίαν χρεῖαν». Ἄν αὐτὸ

πρέπει να το κάνουμε σε μία συνοικιακή αγορά ή μιάς πόλης πώση μάλλον στη Μεγάλη Αγορά της Ευρώπης.

Στις ανάγκες αυτές η Έκκλησία έχει να προσφέρει κάτι ουσιαστικό, «ἄρτον ἐπιούσιον». Ο Ἕλληνας ὀρθόδοξος πού ἐντάσσεται στην Κοινότητα ἔχει κι αὐτός, πέραν τῶν ἄλλων πού προσκομίζει, ἄν τήν ἔχει μάλιστα καλλιεργήσει, νά προσφέρει μιάν ἄλλη θεώρηση καί πρακτική ζωῆς. Σ' αὐτή τήν θεώρηση καί πρακτική συνίσταται καί ἡ πρωτοτυπία τῆς προσφοράς τῆς Ὀρθοδοξίας. Συνίσταται, λοιπόν, νά εὐρεθεῖ καί νά προβληθεῖ «ἡ ἀόρατος καί ἀκατασκευάστος» αὐτή πλευρά τῆς ἐλληνικῆς Ὀρθοδοξίας.

Ὁ Ἕλληνισμός ἔχει ἤδη προσφέρει ἀπό παλιότερα τήν πολιτιστική του παράδοση γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς Ευρώπης. Σήμερα, εἶναι ἀνάγκη ἡ ὀρθόδοξη παράδοση νά δείξει στην Ευρώπη μέ πολλή προσημοσύνη καί διάκριση ἐναλλακτικές λύσεις γιά τήν ὑπέρβαση τῆς ὑφισταμένης κρίσεως². Αὐτό ἀσφαλῶς πρέπει νά γίνει ἐκ μέρους τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καί πρὸς τήν ἴδια τή χώρα μας πού εἶναι ἓνα ἀπό τὰ δώδεκα κράτη - μέλη. Ἡ ἐλληνική προεδρία τῆς Ε.Ο.Κ. πού ἀναλαμβάνεται ἐντός ὀλίγου θά ἔπρεπε νά φροντίσει, ἐμβαθύνοντας σ' αὐτήν τήν κληρονομιά τῶν πατέρων μας, νά τήν κάνει σημαία γιά μπροστά. Ἀρκετά ἔχει ταλαιπωρηθεῖ ὁ τόπος ἀπό σημαίες εὐκαιρίας πού ἐπιλέγονται κατὰ καιρούς.

Πρὶν ἀπ' ὅλα ὅμως ἔχει καθήκον ἡ Ἱεραρχία μας καί ὁ πιστός λαός νά συνειδητοποιήσουν αὐτήν τήν ἀνάγκη ἀλλά καί τήν ἐλπίδα πού περιέχει καί παρέχει ὁ θησαυρός πού κατέχουν. Σοβαρές φωνές ὑπέδειξαν ἤδη αὐτό τὸ «πατροπαράδοτον σέβας», τὸ ὁποῖον ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι δὲν εἶναι καί ἐτοιμοπαράδοτο ἀμέ-

σως πρὸς ἐξαγωγή. Πολιὸς καί σεβαστὸς ἱεράρχης, ὁ Μητροπολίτης Σερβίων καί Κοζάνης κ. Διονύσιος ὑπέμνησε ἀπὸ τὸ ἐπίσημο βῆμα τοῦ Καθεδρικοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν πανηγυρική Θ. Λειτουργία τὴν Κυριακή τῆς Ὀρθοδοξίας (28.2.1988) πρὸς τοὺς ἐπισήμους καί ἅπαντα τὸν ὀρθόδοξο ἐλληνικὸ λαὸ αὐτὴν τὴν μεγάλη ἀλήθεια:

«Ἡ ἐνταξή μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα δὲν εἶναι θέμα μόνο πολιτικὸ καί οικονομικό· εἶναι, καί μάλιστα πρῶτα, θέμα πνευματικό. Πῶς λοιπὸν θά πάμε στην Ευρώπη; Μὲ ποιά ἐξάρτηση καί μὲ ποιά παιδεία; (...). Ἐμεῖς, δογαινόντας γιά τὴν Ευρώπη, ... θά πάρουμε τὴν κληρονομιά τῶν πατέρων μας καί τὴ δική μας περιουσία. Θά πάρομε μαζί μας τὴν Ὀρθοδοξία μας. Ἀμήν»³.
Θά χρειασθεῖ ὅμως νά ἐπανέλθουμε.

1. Τὸ τεῦχος αὐτὸ ἔχει ἐκδοθεῖ καί στὰ ἐλληνικά. Ὅταν ἡ παραγγελία γίνει ἑμαδικά ἀπὸ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα (παραγγελθοῦν τουλάχιστον 20 ἀντίτυπα) ὑπάρχει εἰδική προσφορὰ ἀνὰ ἀντίτυπο στην μειωμένη τιμὴ τῶν 2 ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τῶν 5 ECU (εὐρωπαϊκὴ νομισματικὴ μονάδα). Διεύθυνση: Ἰνπρεσια Ἐπισήμων Ἐκδόσεων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, OP4 - 4, L - 2985 LUXEMBOURG, Λουξεμβούργο. Ἀποκλειστικὸς εἰσαγωγεὺς τοῦ βιβλίου στην Ἑλλάδα, εἶναι τὸ βιβλιοπωλεῖο Ἐλευθερουδάκη, σὲ τιμὴ ὅμως ἐκτὸς εἰδικῆς προσφοράς (γύρω στὶς 750 δρχ.).

2. Πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση διατυπώσαμε ὀρισμένες σκέψεις σὲ παλαιότερα ἄρθρα μας στὸν «Ἐφημέριο». Βλ. «Μετὰ δεκαπέντε ἔτη...» (15 Ἰουνίου 1985, σ. 184 - 185) καί «Σύναξη ἀγάπης» (1/15 Μαΐου 1986, σ. 143).

3. «Ἐκκλησία» 15 Μαρτίου 1988, σ. 184. Τὸ ὅλο κείμενο τῆς ἑμιλίας του πού φέρει τὸν τίτλο «Πατροπαράδοτον σέβας» δημοσιεύεται στὸ ἴδιο τεῦχος σ. 179 - 181.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ἌΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελ. 183)

τῶν θεοτοκίων φαίνεται, τοῦ ὕμνογράφου Γεωργίου καί συνδυάζει τρία θέματα: τὰ μεθεόρτα τῶν Χριστουγέννων (πρῶτο τροπάριο κάθε ὥδης καί θεοτοκίο), τὸ ἐγκώμιο τῶν ἁγίων νηπίων (δεύτερο καί τρίτο τροπάριο κάθε ὥδης — μόνο τὸ δεύτερο στην ε' καί ς') καί τὴν μνήμη τοῦ ὁσίου Μαρκελλοῦ τοῦ Ἀκοιμήτου (τὸ τελευταῖο τροπάριο κάθε ὥδης). Ὁ κανὼν ἔχει ἀκροστιχίδα («Νεογνὰ Χριστοῦ θύματα στέφω λόγοις»), στὴν ὁποία ἐντάσσονται ὅλα τὰ ἀνωτέρω τροπάρια. Εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι ὁ ὕμνογράφος Γεώργιος τοῦ κανόνος αὐτοῦ εἶναι τὸ ἴδιο πρόσωπο μέ τὸν Γεώργιο, τὸν ποιητὴ τῶν κανόνων τοῦ ὁσίου Γερασίμου, στὸν ὁποῖο ἀναφέρεται ἡ ἐρώτησις, καί τοῦ μάρτυρος Σαβίνου. Ὅπως ἐδῶ συνεδύασε τὴν ἑορτὴ τῶν

Χριστουγέννων μέ τὴ μνήμη τῶν ἁγίων νηπίων, χρησιμοποιώντας τὰ πρῶτα τροπάρια τῶν ὥδων καί τὰ θεοτοκία, ἔτσι καί ἐκεῖ συνεδύασε τὰ θέματα τῆς περιόδου τῆς Τεσσαρακοστῆς (νηστεία, ἐγκράτεια, πόλεμος κατὰ παθῶν, κάθαρσις, ἀναμονὴ παθῶν καί ἐγέρσεως τοῦ Χριστοῦ), στὴν ὁποία ἐμπίπτει πάντοτε ἡ 4η καί 16 Μαρτίου, μέ τὴ μνήμη τῶν ἁγίων, πού τιμῶνται κατὰ τὶς ἡμέρες αὐτές. Προφανῶς τὰ τροπάρια αὐτὰ ἀνήκουν στὸν ἀρχικὸ κανόνα, ὅπως δείχνει τὸ παράλληλο παράδειγμα τοῦ κανόνος τῶν ἁγίων νηπίων. Ἡ ἀμφιβολία, πού μᾶς δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ἀκροστιχίδος στοὺς δύο αὐτοὺς κανόνες, αἴρεται ἀπὸ τὴν ὑπαρξὶ ἀκροστιχίδος στὸν κανόνα τῶν νηπίων. Ὁ ὕμνογράφος Γεώργιος ἐργάζεται καί στοὺς τρεῖς μέ τὸ ἴδιο σύστημα.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Τοῦ κ. ΜΑΝΩΛΗ Π. ΠΕΡΣΕΛΗ, Ph. D.
Βοηθοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὁ Παῦλος εἶναι μία ἀπὸ τίς σημαντικότερες προσωπικότητες τοῦ Χριστιανισμοῦ ὄλων τῶν αἰώνων. Ἡ θέση τὴν ὁποία ὁ Παῦλος καταλαμβάνει στὴν ἱστορία καὶ ἐμπειρία τοῦ Χριστιανισμοῦ τοποθετεῖται ἀμέσως μετὰ τὸ πρόσωπο τοῦ ἱδρυτοῦ του, Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ λόγοι αὐτῆς τῆς τοποθέτησης εἶναι πολλοί. Οἱ σπουδαιότεροι συνοψίζονται παρακάτω.

Κατ' ἀρχὴν ὁ Παῦλος εἶναι σχεδὸν σύγχρονος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Θεωρεῖται ὅμως μᾶλλον ὡς βέβαιο τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Παῦλος δὲ γνώρισε ἢ ἄκουσε προσωπικὰ τὸ Χριστὸ νὰ διδάσκει κατὰ τὴ γήινη ζωὴ Του. Προτοῦ ὁ Παῦλος βιώσει καὶ διδάξει τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὑπῆρξε πολέμιος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀργότερα ὅμως ἀπὸ σφοδρὸς πολέμιος μετατρέπεται σὲ ἔνθερμο κήρυκα καὶ ὑποστηρικτὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αἰτία τῆς μεταστροφῆς στὸ Χριστιανισμὸ εἶναι ἡ ἐμπειρία τὴν ὁποία εἶχε ὁ Παῦλος κατὰ τὴν πορεία του πρὸς τὴ Δαμασκὸ (Πράξ. 9, 1-19). Κατὰ τὴν ἐμπειρία αὐτὴ ὁ Παῦλος καθοδηγεῖται θαυματουργικὰ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἰησοῦ νὰ ἀσπασθεῖ τὸ Χριστιανισμὸ καὶ βαπτισθεῖ στὸ ὄνομά Του. Ἡ ἐμπειρία αὐτὴ ὑπῆρξε ἡ ἀρχὴ τῆς πλήρους ἀφοσίωσης τοῦ Παύλου στὸ πρόσωπο καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς μεταστροφῆς του στὸ Χριστιανισμὸ ὁ Παῦλος πίστευσε ἀκράδαντα ὅτι οἱ ἄνθρωποι θὰ σωθοῦν μόνο ἂν πραγματοποιήσουν στὴ ζωὴ τους ἐκεῖνο ποὺ ὁ Θεὸς διεμήνυσε σ' αὐτοὺς μέσω τοῦ σαρκωθέντος, σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος Υἱοῦ Του, Ἰησοῦ Χριστοῦ. Στὴν ὑπηρεσία αὐτῆς τῆς πίστεως ὁ Παῦλος ἐργάσθηκε μὲ ὅλα τὰ μέσα ποὺ διέθετε, ὕλικά καὶ πνευματικά. Πραγματοποίησε πολυάριθμα ταξίδια σὲ διάφορες ἐπαρχίες τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας (Γαλατία, Ἀσία, Μακεδονία, Ἀχαΐα) καὶ ὑπέστη ποικίλες κακουχίες, φυλακίσεις καὶ διωγμούς. Σκοπὸς τοῦ Παύλου ἦταν νὰ μεταφέρει τὴν πίστη του καὶ διδάξει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἡ μοναδικὴ πηγὴ σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας, τοῦ Ἑβραϊκοῦ Νόμου καὶ τῆς εἰδωλολατρικῆς πολυθεΐας καὶ ἠθικῆς ἔκλυσης.

Στὸ διδασκαλικὸ καὶ ἱεραποστολικὸ του ἔργον ὁ Παῦλος στράτευσε τίς γνώσεις καὶ ἐμπειρίες ποὺ εἶχε ἀποκτήσει τόσο ὡς Ρωμαῖος πολίτης ὅσο καὶ ὡς Ἑβραῖος τὴν καταγωγὴ. Τὴν ιδιότητα τοῦ Ρωμαίου πολίτη καὶ τὰ συναφῆ δικαιώματα ποὺ πῆγάζαν ἀπ' αὐτὴν, ὁ Παῦ-

λος κατεῖχε ἀπὸ τὴ γέννησή του στὴν Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας. Μέσα στὸ περιβάλλον τῆς γενέτειράς του ὁ Παῦλος ἔζησε τὰ ἀποτελέσματα τῆς σύζευξης δύο πολιτισμῶν, τὰ ὁποία κυριαρχοῦσαν κατὰ τὰ χρόνια τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Οἱ πολιτισμοὶ αὐτοὶ ἦταν ὁ ἑλληνικὸς / ἑλληνιστικὸς καὶ ὁ ρωμαϊκός. Οἱ κοινωνικοπολιτικές, φιλοσοφικὲς καὶ θρησκευτικὲς ἀναζητήσεις τῶν χρόνων τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας εἶναι γνωστὲς στὸν Παῦλο καὶ συντελοῦν στὴ διαμόρφωση ὀρισμένων ἀντιλήψεων του γιὰ τὸν κόσμον καὶ τὴ ζωὴ. Ἡ χρῆση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, ἡ οἰκουμενικὴ διάσταση τὴν ὁποία προσδίδει στὸ Χριστιανισμὸ, οἱ νομικοὶ / δικαστικοὶ ὅροι ποὺ χρησιμοποιοῦε στὶς ἐπιστολές του (π.χ. ἀπολύτρωση, δικαίωση, καταλλαγή), οἱ ἀπόψεις του γιὰ τὴ δουλεία, τὴν πολιτικὴ ἐξουσία, κ.λπ., εἶναι λίγα μόνο δείγματα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ καθορίζουν τὴν κοινωνικοπολιτικὴ καὶ ἠθικὴ συμπεριφορὰ τοῦ Παύλου κατὰ τὴ συνάντησή του μὲ τὸ ἑλληνιστικὸ καὶ ρωμαϊκὸ περιβάλλον τῆς ἐποχῆς του.

Ὡς Ἑβραῖος τὴν καταγωγὴ ὁ Παῦλος γαλουχήθηκε, πρῶτα μέσα στὴν οἰκογένειά του καὶ ἔπειτα στὴν Ἑβραϊκὴ συναγωγὴ τῆς διασποράς, νὰ πιστεύει σὲ ἓνα ἅγιο καὶ δίκαιο Θεὸ, τὸ Θεὸ τοῦ Ἰσραὴλ. Ἐπὶ πλεόν διδάχθηκε ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸς ἐξέλεξε τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαὸ μὲ σκοπὸ νὰ γίνει ὁ περιούσιος λαὸς Του. Στὸ λαὸ αὐτὸ ὁ Θεὸς ἀποκάλυψε τὸ θέλημά Του, μὲ τὸ Νόμον (Torah). Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀποκάλυψης / δωρεᾶς ἦταν ἡ ἀπόλυτη ὑποχρέωση ὄλων τῶν Ἑβραίων, ὅπουδῆποτε κι ἂν ζοῦσαν, νὰ ὑπακούουν καὶ τηροῦν τὸ Νόμον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Παῦλος ἀκόμη διδάχθηκε νὰ πιστεύει στὴν ἐλπίδα τῶν Ἑβραίων ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ περιούσιου λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ κάθε εἶδος θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικοπολιτικῆς καταπίεσης θὰ πραγματοποιηθεῖ μὲ τὴν ἔλευση τοῦ Μεσσία κατὰ τὸ τέλος (ἔσχατα) τοῦ κόσμου. Ἡ στοιχειώδης εἰσαγωγὴ τοῦ Παύλου στὴ θρησκεία τῶν πατέρων του συμπληρώθηκε ἀργότερα μὲ τὴ μαθητεία του σὲ Φαρισαϊκὴ Σχολὴ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἔτσι ὁ Παῦλος ὑπῆρξε καὶ Φαρισαῖος, καὶ μὲ τὴν ιδιότητα αὐτὴ γνώριζε ἄριστα τὴν Ἰουδαϊκὴ / Ραββινικὴ θεολογία τῆς ἐποχῆς του.

Ἡ Ἑβραϊκὴ καὶ Φαρισαϊκὴ ιδιότητα τοῦ Παύλου ἀποτέλεσε σημαντικὸ ἐφόδιο στὴν προσωπικὴ βίωση καὶ κατανόηση τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι ὁ Παῦλος μὲ τὴν μεταστροφή του στὸ Χριστιανισμὸ καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ του ἔργου,

ἀποδύεται στην ἐρμηνεία τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, χρησιμοποιώντας πολλές κατηγορίες τῆς Ἑβραϊκῆς καὶ Φαρισαϊκῆς θεολογίας.

Ὁ πλοῦτος τῆς θωματικῆς καὶ θεολογικῆς ἐμπειρίας τοῦ Παύλου στὸ Χριστιανισμὸ περικλείεται στὶς ἐπιστολὲς ποὺ ἔγραψε πρὸς τίς χριστιανικὲς κοινότητες διαφόρων περιοχῶν ἢ πρὸς φίλους καὶ συνεργάτες του. Τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ποικίλο καὶ πολλές φορές ἀσυστηματοποίητο. Μὲ ἄλλα λόγια, οἱ ἐπιστολὲς δὲν ἀποτελοῦν θεολογικὰ δοκίμια, ἔπου ἀναπτύσσονται ἕνα ἢ περισσότερα θέματα ποὺ ἀφοροῦν τὴν πίστη κατὰ τρόπο ἀναλυτικὸ καὶ συνθετικὸ. Ἀντίθετα, σκοπὸς τῶν ἐπιστολῶν ἦταν νὰ θεραπεύσουν συγκεκριμένες ἀνάγκες, οἱ ὁποῖες ἐμφανίζονταν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴ ἢ κατανόηση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ Παῦλος διατυπώνει στὶς ἐπιστολὲς του πρωτότυπες θωματικὲς καὶ θεολογικὲς πεποιθήσεις γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴ διδασκαλία Του, οἱ ὁποῖες ἔχουν σημασία καὶ ἐφαρμογὴ γιὰ ὅλους τοὺς χριστιανοὺς ὄλων τῶν ἐποχῶν.

Ἀπὸ τίς ἐπιστολὲς ποὺ σώζονται καὶ ἀποδίδονται στὴ γραφίδα τοῦ Παύλου, δέκα θεωροῦνται γνήσιες. Αὐτὲς εἶναι κατὰ χρονολογικὴ σειρά συγγραφῆς οἱ παρακάτω: α) Πρώιμες ἐπιστολὲς: Α' καὶ Β' πρὸς Θεσσαλονικεῖς (50 - 51 μ.Χ.), β) Μεγάλαις ἐπιστολὲς: πρὸς Γαλάτας, Φιλιππησίους, Α' καὶ Β' Κορινθίους, Ρωμαίους (54 - 58 μ.Χ.), γ) Ἐπιστολὲς τῆς Αἰχμαλωσίας: πρὸς Φιλήμονα, Κολοσσαεῖς, Ἐφεσίους (61 - 63 μ.Χ.). Ἡ νηφάλια φιλολογικὴ ἔρευνα κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ καὶ οἱ λεγόμενες Ποιμαντικὲς ἐπιστολὲς (Α' καὶ Β' πρὸς Τιμόθεον, Τίτον) δὲν εἶναι γνήσιες ἐπιστολὲς τοῦ Παύλου. Τόσο οἱ γνήσιες ὅσο καὶ οἱ θεωρούμενες ἀπὸ πολλοὺς σύγχρονους ἐρευνητὲς ὡς νόθαις ἐπιστολὲς τοῦ Παύλου, ἀποτελοῦν μέρος τῆς πρώτης χριστιανικῆς συλλογῆς βιβλίων, ἢ ὁποῖα ὀνομάζεται Καινὴ Διαθήκη.

Ἡ θεολογικὴ διδασκαλία τοῦ Παύλου, ὅπως σκιαγραφεῖται στὶς ἐπιστολὲς του, μπορεῖ νὰ συνοψισθεῖ ὡς ἀκολούθως: Οἱ ἄνθρωποι εἶναι δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ καὶ αἰσθάνονται εὐτυχημένοι καὶ ἀσφαλεῖς μόνο ὅταν ζοῦν σὲ διαρκῆ κοινωνία μὲ τὸ Δημιουργό τους. Ὅμως ἐξαιτίας τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐπιρρεπεῖς στὴν ἁμαρτία. Ἡ ἁμαρτία συνπάγεται φθορὰ καὶ διάλυση τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸ Θεό. Ἡ ἁμαρτία χρησιμοποιεῖ τὴ σάρκα ὡς μέσο γιὰ νὰ ἀποξενώσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ Θεό. Ἡ σάρκα δὲν εἶναι ἐκ φύσεως διαβολικὴ ἀλλὰ διαφθείρεται μὲ τὴν ἁμαρτία. Γιὰ νὰ σωθοῦν οἱ ἄνθρωποι

ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας πρέπει νὰ πάθουν νὰ σκέπτονται καὶ νὰ ζοῦν σαρκικά. Σαρκικὴ ζωὴ δὲ σημαίνει μόνο ἀνήθικη ζωὴ ἀλλὰ κυρίως ζωὴ χωρὶς Θεό. Σημαίνει τὴν ἀπομάκρυνση τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸ Δημιουργό καὶ τὴν ἐξεύρεση ἀσφάλειας στὴ δημιουργία, ἢ ὁποῖα εἶναι παροδικὴ καὶ φθαρτὴ. Τὸ ἀντίθετο τῆς σαρκικῆς ζωῆς εἶναι ἡ πνευματικὴ ζωὴ.

Ἡ πνευματικὴ ζωὴ ἐπιτυγχάνεται μόνο μὲ τὴν πίστη τῶν ἀνθρώπων στὸν Ἰησοῦ Χριστό. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδύναμοι νὰ συμφιλιωθοῦν μὲ τὸ Θεό χωρὶς τὴν ἐπέμβαση καὶ συγκατάβαση τοῦ ἴδιου τοῦ Δημιουργοῦ. Ἡ Σάρκωση, Σταύρωση καὶ Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ πρόσκληση γιὰ σωτηρία. Ὁ Θεὸς ἀπὸ ἀγάπη ἀποκαλύφθηκε στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ σώσει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Τόσο ὁ Ἑβραϊκὸς Νόμος ὅσο καὶ ἡ εἰδωλολατρία δὲ μπόρεσαν νὰ σώσουν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ἐπομένως ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ὅπως αὐτὴ ἐκφράζεται στὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, σώζει τοὺς ἀνθρώπους.

Οἱ ἄνθρωποι καλοῦνται ἐλεύθερα νὰ πιστεύσουν στὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὅτι εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τηρήσουν τίς ἐπαγγελίες Του. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς πίστεως στὸν Ἰησοῦ Χριστό σφραγίζεται μὲ τὸ Βάπτισμα τῶν πιστῶν στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὸ Βάπτισμα οἱ πιστοὶ εἰσέρχονται σὲ μία νέα κοινωνία Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἡ κοινωνία αὐτὴ ὀνομάζεται Ἐκκλησία. Μέσα στὴν Ἐκκλησία οἱ πιστοὶ συμμετέχουν στὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὲ τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ ζοῦν ἀδελφωμένοι μία νέα, πνευματικὴ ζωὴ. Ἡ ζωὴ αὐτὴ συντηρεῖται καὶ κατευθύνεται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἀποτελεῖ πλοῦσια πηγὴ ὕδατων καὶ χαρισμάτων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰ μέλη της. Ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἐνδυναμώνονται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα στὶς σχέσεις τους μὲ τὸ Θεό, τοὺς συναθρώπους καὶ τὴν προσωπικὴ τους ζωὴ.

(Συνεχίζεται)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ο ΓΛΥΚΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ τοῦ Π. Β. Πάσχου. Εἰσαγωγὴ στὴν Ὁρθόδοξον λειτουργικὴν πνευματικότητα καὶ ἐνδιαφέροντα ἐρμηνευτικὰ σχόλια στὸν Ἀκάθιστον Ὑμνον καὶ τοὺς Ὑμνοὺς τοῦ Τριωδίου.

ΕΡΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ τοῦ Π. Β. Πάσχου. Περιέχει εἰκοσι ἄγιον τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ κατανυκτικὰ κεφάλαια ὀρθόδοξου πνευματικότητος στολισμένα μὲ πολλὰς εὐζαντινὰς εἰκόνες.

ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ "ΘΡΗΣΚΕΙΑ,,

Του π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἡ πίστη, κατὰ τὴν ἀντίληψη τῆς ἀποχῆς τοῦ Ὑδροχόου δὲν συνδέεται πλέον μὲ συγκεκριμένες δομές. Ὁ ἄνθρωπος δὲν περιμένει τὴ λύτρωση ἐξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Ὁ ἴδιος λυτρώνει τὸν ἑαυτό του. Σ' αὐτὸ μποροῦν νὰ τὸν βοηθήσουν οἱ τεχνικὲς τῶν διαφόρων ομάδων, ὅπως ὁ διαλογισμὸς, ἡ ὑπνωση καὶ πιθανῶς ἀκόμη καὶ τὰ ναρκωτικὰ (Idea Spektrum 3.9/1986).

Ἡ σύγχρονη κίνηση τῆς «Νέας Ἐποχῆς» ἔχει τὶς ρίζες της στὴ «Θεοσοφικὴ Ἐταιρία» τῆς Helena Petrovna Blavatsky (1875). Σύμφωνα μὲ τὴ θεοσοφικὴ ἀποψη ὅλες οἱ θρησκείες ἔχουν κοινὰ τὰ βασικά τους σημεῖα. Ἔτσι ξεπερνοῦν τὶς διαφορὰς, βαδίζοντας πρὸς μίαν μεγάλη ἔνωση μεταξὺ τους. Αὐτὸ σημαίνει μίαν «Νέα Ἐποχὴ» γιὰ τὴ θρησκεία, ποὺ θὰ πραγματοποιηθεῖ σὲ ἓνα ἀνώτερο ἐξελικτικὸ ἐπίπεδο.

Ἡ Blavatsky διακήρυττε τὴν πίστη στὴν ὑπαρξὴ τῶν «Δασκάλων», ποὺ ἦσαν «πνευματικὰ ὄντα» ἢ ἄνθρωποι ποὺ ἐφθασαν σὲ ἀνώτερα ἐπίπεδα ἐξελίξεως καὶ ἔστειλαν μηνύματα στοὺς ἄνθρώπους.

Στὴ θεοσοφικὴ κίνηση τῆς Μπλαβάτσκι ἐγερσιμοποιοῦντο οἱ ἔροι «Ἐποχὴ τοῦ Ὑδροχόου», «Ἐποχὴ τοῦ Ἡλίου» ἢ καὶ «Οἰκολογικὴ Ἐποχὴ», ποὺ εἶναι συνώνυμοι μὲ τὴ «Νέα Ἐποχὴ». Ἐκείνη ὅμως ποὺ ἔθεσε τὰ βασικά θεμέλια τῆς νέας κινήσεως ἦταν ἡ τρίτη πρόεδρος τῆς «Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας», ἡ Alice Bailey (1880-1949), ὁ «μεσσίας» τῆς θεοσοφικῆς ομάδος Lucis Trust, ποὺ δρᾷ σήμερα καὶ στὴ χώρα μας μὲ διάφορα ὀνόματα. Σὰν πνευματιστικὸ μέντιουμ ἢ Bailey ἐλάμβανε «μηνύματα» ἀπὸ τὸ «Δάσκαλο τῆς Σοφίας», τὸ Θεϊτικὸν Djawal Khul μέσω αὐτομάτων γραφῶν, οἱ ὁποῖες ἀπετέλεσαν τὴ βάση γιὰ τὴ διδασχὴ της, ποὺ εἶναι βασικὴ γιὰ τοὺς θεοσοφικοὺς κύκλους μέχρι σήμερα.

«Προετοιμασία γιὰ τὴν ἐπανεμφάνιση τοῦ Χριστοῦ» αὐτὸς εἶναι ὁ τίτλος βιβλιαρίου στὴν ἑλληνικὴ ποὺ ἐκδόθηκε ἀπὸ τὴν «Παγκόσμια Καλὴ Θέληση» ποὺ ἀποτελεῖ δραστηριότητα τῆς «Lucis Trust». Ἐκεῖ ἀναφέρεται πὼς «τρεῖς βασικὲς δηλώσεις περικλείουν τὴν ἀπλούστερη ἔκφραση τῆς ἀρχαίας ιδέας ἐνὸς θεοῦ σχεδίου»:

1. "Ὅτι «υἰὰς ἕνα μεγάλο καὶ θεοῦ σχέδιο».
2. "Ὅτι «μία Πνευματικὴ Ἱεραρχία ὁδηγεῖ τὴν ἀνθρωπότητα στὴν πραγματοποίησιν τοῦ θεοῦ σχεδίου».
3. "Ὅτι κεφαλὴ τῆς Ἱεραρχίας στὴ σημερινὴ περίοδο τοῦ κόσμου εἶναι ὁ Χριστός», ποὺ εἶναι γνωστὸς «σὰν Παγκόσμιος Διδάσκαλος ἢ ὁ Κύριος Μαθητρεγία στὴν Ἀνατολή καὶ κάτω ἀπὸ διάφορα ὀνόματα σὲ ἄλλες θρησκευτικὲς πίστεις» (σ. 1).

Αὐτὸς ὁ «Χριστός», ὁ «Παγκόσμιος Διδάσκαλος» ἢ «Κύριος Μαθητρεγία» δὲν ἔχει φυσικὰ σχέση μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τῶν χριστιανῶν. Γιατὶ γιὰ μᾶς ὁ Κύ-

ριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Θεῖο πρόσωπο, μοναδικὸ καὶ ἀνεπανάληπτο. Ἡ κίνηση Lucis Trust ἀντίθετα, σὲ ἔντυπὸ της μὲ τίτλο «Ὁ Χριστός», κάνει διάκριση μεταξὺ τοῦ «ἱστορικοῦ Χριστοῦ» καὶ τοῦ «Χριστοῦ μέσα στὴν ἀνθρώπινη καρδιά» καὶ οἱ δύο γίνονται δεκτοὶ σὰν «πλανητικὰ γεγονότα». «Ὁ Χριστὸς εἶναι ἓνα πρόσωπο, μία Παρουσία, μία Ἀρχή. Φέρνει μᾶζι μ' ἓνα σάρωμα συνεχῶς ροῆς τῆς ἐνεργείας τὴν κοσμικὴ, τὴν πλανητικὴ ἐκδήλωσιν καὶ τὴν ἀνθρώπιν ἔκφραση... αὐτὸς εἶναι ὁ οἰκοδόμος τοῦ νέου κόσμου, τῆς νέας ἐποχῆς... εἶναι τὸ ἀρχέτυπο τοῦ ἀληθινοῦ Ὑδροχοῦ ἀνθρώπου».

Κατὰ τὸ «θεῖο σχέδιο» τῆς Bailey προβλέπεται μία νέα τάξη πραγμάτων, ποὺ θὰ περιλαμβάνει μία νέα παγκόσμια κυβέρνηση καὶ μία παγκόσμια θρησκεία. Οἱ ἐθνικὲς κυβερνήσεις πρέπει νὰ διαλυθοῦν γιὰ χάριν τῆς εἰρήνης καὶ διατηρήσεως τῆς ἀνθρωπότητας (C. Cympey, Die sanfte Verführung, Hintergrund der New-Age-Bewegung, Asslar 1986, σ. 68).

Σ' αὐτὴ τὴ «νέα τάξη» ἀναλαμβάνει ἡ κίνηση τῆς Bailey νὰ εἰσαγάγει τοὺς ὁπαδοὺς της καὶ νὰ τοὺς ἐκπαιδεύσει γιὰ νέα καθήκοντα. «Μαθητεία στὴ Νέα Ἐποχὴ» αὐτὸς εἶναι ὁ τίτλος ἐνὸς δίτομου βασικοῦ ἔργου της (ἐκδ. Lucis Press Limited — Λονδίνον, Γενεύη, Νέα Ὑόρκη, Κέιπταουν, Μόναχον, Ἀθῆναι, ἑλλ. μετάφραση 1975).

Γιὰ τὴν ὁργάνωση ποὺ διαδίδει σήμερα τὶς ιδέες τῆς Bailey, τὴν ἐταιρία Lucis Trust, ἡ ἀναγγελία μιᾶς «Νέας Ἐποχῆς» εἶναι βασικὸ μήνυμα. Ἡ ἀνατολή της βρίσκεται πολὺ πλησίον. «Ζοῦμε σὲ μιὰ ἐπείγουσα μὰ ὡστόσο θαυμάσια ἐποχὴ», ἀναφέρεται σὲ Ἐγκύκλιο Ἐπιστολὴ (Σεπτέμβριος 1987). «Καθὼς ἀγωνίζεται ἡ ἀνθρωπότητα νὰ ἀναδυθεῖ ἀπὸ τὴν Ἰχθυακὴ στὴν Ὑδροχοῦ ἐποχὴ τὸ ρεῦμα τῆς πνευματικῆς ζωῆς ποὺ χύνεται μέσα στὴν ἀνθρώπιν συνείδηση ἀνυψώνει τὸ ὄραμά μας πρὸς τὶς ιδέες καὶ τὰ ἰδανικὰ πάνω στὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ θεμελιωθεῖ ἡ παγκόσμια κοινονία».

Σύμφωνα μὲ «μυστικὲς ἐντολές», ποὺ ἐλήφθησαν ἀπὸ τοὺς «Δασκάλους», τὸ «θεῖο σχέδιο» ἐπρόκειτο νὰ μείνει μυστικὸ μέχρι τὸ 1975 καὶ ἡ κίνηση ἐδραστηριοποιεῖτο κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια. Ὅμως σήμερα, τὸ κήρυγμα τῆς «Νέας Ἐποχῆς» μεταδίδεται πλέον παντοῦ φανερά. Σύμφωνα μὲ τὴν «Ἐγκύκλιο Ἐπιστολὴ» τῆς Lucis Trust οἱ ὑπῆρέτες τοῦ θεοῦ σχεδίου εἶναι ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, ποὺ βρίσκονται σὲ «ἀλληλεξάρτηση» ἢ ὁποῖα περιγράφεται μὲ ἓνα «σφαιρικὸ δίκτυο». Αὐτὸ περιλαμβάνει ἓνα «ἐξωτερικὸ δίκτυο», τὸ ὁποῖο «ἀγκαλιάζει χιλιάδες διεθνῶν ὀργανισμῶν καὶ ἓναν ἀπέραντο ἀριθμὸ τοπικῶν ὁμίλων» καὶ ἓνα «ἐσωτερικὸ δίκτυο φωτὸς καὶ ἀγάπης, τὸ ὁποῖο συνθέτει, ἐνοποιεῖ καὶ τρέφει τὸ ἐξωτερικὸ δίκτυο καὶ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ*

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

10. Ἀκόμα μιὰ ἐπίσημη, τιμητική διάκριση δόθηκε στήν Ἐκκλησία γιά τήν προσφορά της στίς Δημόσιες Σχέσεις καί τήν ἀναγνώριση τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἔργου της στόν κόσμο!

Στίς 5 Φεβρουαρίου τοῦ 1976 καί πάλι ἡ Ἑλληνική Ἐταιρία Δημοσίων Σχέσεων ἀπένευμε στό Σεβ. Μητροπολίτη Χαλκηδόνας κ. Μελίτων, τὸ πρῶτο βραβεῖο τοῦ διαλόγου. Κάτω ἀπὸ τὴ σκιά τῆς Ἀκρόπολης, ὅπως σημειώνει στήν ἐφημερίδα «Τὸ Βῆμα» τῆς 8.2. 1976, ὁ Π. Παλαιολόγος, ὅπου ὁ διάλογος μὲ τὸ Σωκράτη καί τὸν Πλάτωνα ἔφασαν τὸ θεῖο, ὁ Χαλκηδόνας πρωταθλητὴς στοῦ διάλογο. Γι' αὐτὸ τὸν τιμᾶ ἡ Ε.Ε.Δ.Σ., ἐνῶ ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Παπαθεοδώρου τοῦ ἐπέδωσε τὸ ψήφισμα τῆς πόλεως.

Στὸ ξενοδοχεῖο τῆς «Μεγάλης Βρεταννίας», ὅπου ἔγινε ἡ τελετή, ὁ πρόεδρος τῆς Ἐταιρίας κ. Δημήτρης Κακαβελάκης, ἐξέφρασε τὴν εὐλαβειὰ του στοῦ πρόσωπο τοῦ Ἱεράρχη καί τόνισε, πὼς ἡ προσέγγιση τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι πάνω ἀπὸ τὸ ρεῦμα τῆς ἀρνήσης καί τῶν δυσκολιῶν. Ἡ Ἐκκλησία καρποφορεῖ, εἶπε, στοῦ διάλογο. Αὐτὸς καί μόνο θὰ ὀδηγήσει στήν ἐνότητα τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου.

Ὁ Σεβ. κ. Μελίτων ἀπαντώντας, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὴν Ἐταιρία γιὰ τὸν θεώρησε πρωταθλητὴ τοῦ διαλόγου, ὑπογράμμισε:

«Εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, συγκεκριμένως εἰς τὴν Γένεσιν, μελετώντες τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου, πληροφοροῦμεθα ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα ἐδημιουργήθησαν δι' ἐνὸς λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς ὕφος προστάγματος: «γενηθήτω» (Γεν. 1,3 κ.έ.). Ὅταν ὁμοῦς ἦλθεν ἡ στιγμή τῆς δημιουργίας τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἀμέσως τὸ ὕφος καί ἡ προσταγὴ ἤλλαξαν».

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 167 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9 τεύχους.

συνδέει πρὸς τὰ ἀνώτερα βασιλεία» καί «δὲν εἶναι ἀκόμα γενικῶς ἀναγνωρισμένον». Τὸ ἔντυπο καταλήγει: «Ἐνα μεγάλο ζύπνημα λαμβάνει χώρα στήν ἀνθρώπινη συνείδηση σ' αὐτὴ τὴ χαραυγὴ τῆς νέας ἐποχῆς, τὸ ὁποῖο ὑποκινεῖται ἀπὸ τίς πολλὰ καί διάφορες πρωτοβουλίες στήν παγκόσμια προσευχὴ καί διαλογισμό».

(Συνεχίζεται)

Ἐπὶ πρώτη φορά στήν Ἀγία Γραφή, ὁ μονόλογος μετατρέπεται σὲ πληθυντικό. Δὲν εἶναι ἕνας πὸς προστάξει, ἀλλὰ τρία πρόσωπα. «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καί καθ' ὁμοίωσιν».

Ἐπὶ Μετὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ὁ Πλάτων ἤσκησε καί ἐδίδαξεν εἰς τὸν κόσμον ὄλον, τὸν διάλογον, τὴν ὑφίστην καί ἱεράν τέχνην τοῦ διαλέγεσθαι εἰς ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας καί, μετ' αὐτῆς, τοῦ ὑψίστου ἀγαθοῦ...».

Ἀπὸ τὸν Πλάτωνα πῆραν οἱ Ἕλληνες Πατέρες τῆς Ἀνατολῆς τὸν διάλογο ὡς τὸ μόνο μέσο διερεύνησης τῆς ἀλήθειας. Κληρονόμος τοῦ διαλόγου τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἔγινε, κατοπινά, φορέας τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας καί, παρὰ τίς ὅποιες κατακρίσεις, ἀποδόθηκε σὲ διάλογο μὲ ὅλες τίς θρησκείες, μὲ ὅλους τοὺς καλῆς πίστεως ἀνθρώπους.

Καί ὁ Σεβ. Μελίτων κατέληξε:

«Ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἀποστολῆς ταύτης (δηλ. τοῦ διαλόγου), ὡς Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, εἴμεθα ὄργανον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν καταλλαγὴν καί τὴν εἰρήνην τῶν ἀνθρώπων ὄλων πρὸς τὸν Θεὸν καί πρὸς ἀλλήλους. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἀσκοῦμεν ὄντως, εἰς οἰκουμενικὴν διάστασιν, τὴν ἀπόκρισιν εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ φλέγοντα αἰτήματα τῆς ἐποχῆς μας, τὸ αἶτημα τῶν πανανθρωπίνων Δημοσίων Σχέσεων. Τοῦ μεγάλου τούτου λειτουργήματος ὑψίστος τελεσιουργὸς εἶναι Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος, ἐν διαλόγῳ, ἐδημιούργησε καί ἔσωσε τὸν ἄνθρωπον, ὁ Θεός. Εἰς Αὐτὸν ὄλη ἡ δόξα, ἡ τιμὴ καί ἡ προσκύνησις».

11. Σημαντικὴ τέλεση Δημοσίων Σχέσεων ὑπῆρξε, ἐπίσης, καί ἡ ἀνακηρύξη τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου, ὡς προστάτη τοῦ ἐπαγγέλματος καί τῶν μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας Δημοσίων Σχέσεων, πὸς ἔγινε στίς 28 Δεκεμβρίου 1986 στόν κατάμεστο ἀπὸ κόσμο ἱερό Ναὸ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτη.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτή, μάλιστα, ἀπονειμήθηκε καί στόν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, τὸ πρῶτο χρυσὸ μετάλλιο τῆς Ε.Ε.Δ.Σ. γιά τὴν πρωτοποριακὴ, συνεχὴ καί εὐδόκιμη ἐφαρμογὴ τῶν Δημοσίων Σχέσεων ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, στὴ διαδρομὴ τῆς ἱστορίας της.

(Συνεχίζεται)

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Τοῦ θανάτου ἢ ὁσμῆς.

ΔΥΣΤΥΧΩΣ θὰ τὸ ἐπαναλάβουμε καὶ φέτος. Ὁ Ἰούνιος ἐκπνέει. Τὰ δάση μας ἀποπνέουν τοῦ θανάτου τὴν ὁσμῆ! Πολλὰ ἤδη ἔχουν καεῖ. Ἡ ἐκατόμβη τοῦ πωρὸς καὶ τούτη τὴ στιγμή εἶναι σὲ θέση νὰ δώσει τραγικὸ ἀπολογισμό. Οὔτε λίγο - οὔτε πολὺ, καίοντις ἓνα δέντρο, ἓνα ὀποιοδήποτε φυτό, εἶναι σὰν νὰ ξερορριζώνουμε κι ἓνα πνευμόνι ἀπ' τὸν ὄργανισμό τῆς ὑδρογείου. Ἀσφαλῶς καὶ δὲν εἶναι ὑπερβολή. Τὸ ἀντίθετο μάλιστα. Τόσο κατὰ ξηράν, ὅσο καὶ κατ' ἄερα καὶ θάλασσα, τὰ οἰκολογικά μας πᾶνε — τὰ πᾶμε — ἀπὸ τὸ κακὸ σιὸ χειρότερο... Κάπου μοιάζουμε νὰ διασκοπεύουμε μὲ τὶς παντοειδεῖς ἐκκλήσεις γιὰ τὴ σωτηρία τῆς φύσης. Τίποτα δὲν μᾶς συγκινεῖ. Οὔτε ἡ μολυσμένη θάλασσα, οὔτε τὸ καίσιον πού... καταναλώνουμε, οὔτε ἡ ὄπη σιὸ ὄζον, οὔτε...

Δυὸ χιλιάδες τόσα χρόνια, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος βροντοφωνάζει πὼς «ἡ φύση συστενάζει καὶ συνωδίνει...». Δὲν πρέπει κάποτε ν' ἀκούσουμε τὸν οὐρανοβάμονα;

Οἱ δυὸ βράχοι.

ΖΟΥΜΕ σιὸ ἐπικίνδυνον στανροδρόμῳ τῆς Ἰστορίας. Περνοῦμε μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες, τὶς πιὸ μεγάλες ὄρες τῆς ἀνθρωπότητας, γεμάτη τραγικότητα, ἀλλὰ καὶ κοσμογονική. Εὐτυχῶς σιὴν πορεία της, ὑπάρχει ὁ δείκτης ὁ ἀλάνθαστος πὸν καθορίζει τὴ σωστὴ κατεύθυνση. Καὶ νά, ἔφτασε ἡ ὥρα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Χάρη σ' αὐτόν, ὁ «ἄγνωστος Θεὸς» ἔγινε γνωστός! Ἀπὸ τὸ θῆμα τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐξαπολύθηκε διάγγελμα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, πὸν ἀποτελεῖ αἴτημα τῶν καιρῶν. Γιὰ ν' ἀναστηλωθοῦν οἱ ἀξίες κι οἱ ἔσωτεροί μας βωμοί. Νὰ ὑπερνηήσουμε ἔτσι τὴν κρίση τῆς ἐποχῆς, νὰ βοηθήσουμε τὸ συνάνθρωπο (πρῶτα φυσικὰ τὸν ἑαυτὸ μας). Θὰ θρηνησεῖ πικρὰ ἡ ἀνθρωπότητα, πάνω σ' ἐρείλια φριχτά, ἂν διαπράξει τὸ ἔγκλημα ἐναντία σιὸν ἑαυτὸ της, νὰ ἐξακολουθήσει νὰ μένει μακριὰ ἀπὸ τὸ Χριστό. Μόνον ἡ στροφή σ' Ἐκεῖνον, θὰ σιρέψει τὸ ρεῦμα τῆς Ἰστορίας.

Τὸν ἀντίλαλο τῆς φωνῆς τοῦ μεγάλου Κήρυκος τοῦ

Ἀρείου Πάγου, τὸν ἀπέδωσε κάποιε ἀπ' τὸν ἀπέναντι ἐπιβλητικὸ βράχο τοῦ Παρθενῶνος ἓνας ἀρηγῆς (πὸν γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ λόγο, ἔχει σημασία ἡ μαρτυρία του), ὁ Γάλλος Ἑρν. Ρενάν, μὲ τὴν περιφημὴ «προσευχὴν ἐπάνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν». Μὲ εἰλικρίνεια ἀπηύθυνε τὴ ρωμαλέα καὶ περιεκτικὴ φράση πρὸς τὸν Αἰώνιο: «Ὁ κόσμος θὰ σωθῆ, μόνον ἐὰν ἐπανέλθῃ πρὸς Σέ!»

Ραδιο - Ἀμβωνάς!

ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ ἀπέχει ἀπὸ τὴ στιγμή τῆς λειτουργίας του, ὁ Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ θέμα ἀντιμετωπίζεται μ' ἐνδιαφέρον ἀπὸ τὸν Τύπο, σὲ ὄλο του τὸ φάσμα.

Ὁ Χριστὸς ἔκανε ἄμβωνά του τὸ Ναὸ τοῦ Σολομῶντος· καὶ τὸ ὄρος Γαριζὶν ἔμυς δὲν παραθεώρησε. Μίλησε σ' ἀκρογιάλια, πάνω σιὶς κουλασιές, κάτω ἀπὸ παχύσκια φυλλώματα σὲ γραφικὲς συστάδες. Δὲν ἄφησε καμιὰ εὐκαιρία ἐπικοινωνίας ἀναξιοποίητη. Ἀπευθύνθηκε σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα, παίρνοντας πάντοτε ὑπόψη τὰ πολυποικίλα πλαίσια.

Δυὸ μῆνες ἀπέχει ἀπὸ τὴ στιγμή τῆς λειτουργίας του ὁ Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ πρῶτης Σεπτεμβρίου (ἐκκλησιαστικὴ πρωτοχρονιά) ἡ Ἐκκλησία θὰ χρησιμοποιεῖ τὰ ἐρτζιανά, σ' εὐρεία κλίμακα, γιὰ νὰ κηρύσσει «Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον Ἐπισημασμένον!» Γιὰ τὴν καταπολέμηση τῶν αἱρέσεων, γιὰ τὴ διαπαιδαγώγηση τῆς νεότητος καὶ τὴν καθαρὴν ψυχαγωγία της. Γιὰ τὴν ποιμαντικὴ τῶν νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων καὶ τὴν προαγωγή τοῦ ἑλληνορθόδοξου βιώματος. Πολλὲς φορές τὰ ἐκκλησιαστικὰ περιοδικὰ εἶχαν ἐκφράσει τὴν εὐχὴ τῆς λειτουργίας τοῦ ραδιοσταθμοῦ. Νά πὸν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ «βγῆ σιὸν ἄερα» τὸ παρήγορο σῆμα: «Ἐδῶ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος!»

Γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ σιὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει νὰ ἀπευθύνεσθε στὴ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», δδὸς Ἰωάννου Γεωργαδίου 14, 115 21 Ἀθήνα — Τηλ. 72.18.308.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

προκήρυξε για το 1988 τὰ ἐξῆς βραβεῖα:

1. Τὸ ἐτήσιο βραβεῖο Λογοτεχνίας τοῦ Ἱδρύματος «Κατίγκω καὶ Γιώργης Χρ. Λαιμὸς» στὴ μνήμη Κατίγκως Λαιμοῦ, δρχ. 300.000, γιὰ ἐκδοθὲν λογοτεχνικὸ ἔργο (μυθιστόρημα, ποίηση, διήγημα, δοκίμιο, μελέτη) σὲ συνάρτηση μὲ τὴν ὅλη λογοτεχνικὴ προσφορὰ τοῦ διαγωνιζομένου.

2. Ἑλληνορθόδοξων Γραμμάτων τοῦ Συλλόγου «Ἀνάπλασις» στὴ μνήμη Σοφοκλῆ Χατζηδάκι, δρχ. 200.000, γιὰ ἐκδοθὲν λογοτεχνικὸ ἔργο σὲ συνάρτηση μὲ τὴν ὅλη συγγραφικὴ ἐργασία τοῦ κρινομένου.

3. Τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δρχ. 100.000, γιὰ ἀνέκδοτο ἔργο μὲ θέμα τὴν Ἑνορία, τοῦ ὁποῦ ἀναλαμβάνει τὴν ἐκδοση ἢ Ἀποστολικὴ Διακονία.

4. Μυθιστορήματος, δρχ. 75.000, ἐκδοθὲν ἢ ἀνέκδοτο, ἀθλοθετημένο ἀπὸ τὸν κ. Η. Ν. Πετιμεζᾶ στὴ μνήμη τῶν γονέων του Νικολάου καὶ Ἑλένης καὶ τῆς συζύγου του Φωτεινῆς.

5. Ποίησης, δρχ. 70.000, γιὰ ἐκδοθεῖσα ἢ ἀνέκδοτη συλλογὴ, ἀθλοθετημένο ἀπὸ τὸν κ. Γ. Φυτίλη στὴ μνήμη τοῦ υἱοῦ του Δημητρίου.

6. Μυθιστορήματος ἢ συλλογῆς διηγημάτων ἢ θεατρικοῦ ἔργου, δρχ. 70.000, ἐκδοθέντα ἢ ἀνέκδοτα, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν πνευματικὴ ἀντίσταση τοῦ λαοῦ μας στὴ Γερμανοϊταλικὴ Κατοχή, ἀθλοθετημένο ἀπὸ τὸν κ. Νίκο Τσιρώνη στὴ μνήμη τοῦ ποιητῆ Γ. Βερίτη.

7. Δοκίμιου, δρχ. 50.000, ἐκδοθὲν ἢ ἀνέκδοτο, ἀθλοθετημένο ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Κ. Κακουλίδη στὴ μνήμη τοῦ ποιητῆ Ἀλέξανδρου Κρέστοβιτς.

8. Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, δρχ. 50.000, γιὰ ἐκδοθεῖσα συλλογὴ διηγημάτων.

9. Γιάννη Καμπύση, δρχ. 50.000, γιὰ ἀνέκδοτη συλλογὴ διηγημάτων, ἀθλοθετημένο ἀπὸ τὸν κ. Β. Ν. Καμβύση.

10. Τοῦ Συλλόγου «Οἱ Φίλοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους», δρχ. 50.000, γιὰ ἔργο ποῦ προβάλλει τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐκδοθὲν ἢ ἀνέκδοτο.

11. Γιὰ ἔργο παιδικῆς λογοτεχνίας (πεζὸ ἢ ποιητικὸ), δρχ. 50.000, ἐκδοθὲν ἢ ἀνέκδοτο, ἀθλοθετημένο ἀπὸ τὴ «Χαλυουργικὴ» Α.Ε.

12. Εἰδικὸ Βραβεῖο γιὰ ἐκδοθὲν ἔργο μὲ γενικότερο πνευματικὸ ἐνδιαφέρον ποῦ προάγει τὸν ἑλληνορθόδοξο πνευματικὸ πολιτισμὸ.

Τοῦ κ. Εὐαγγέλου Π. Λέκκου

13. Τιμητικὸ βραβεῖο γιὰ περιοδικὰ καὶ μεταφράσεις ἔργων ποῦ προβάλλουν τὸν ἑλληνορθόδοξο πνευματικὸ πολιτισμὸ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν χρόνο ἐκδόσεως των.

—Γενικοὶ ὅροι: α) τὰ ἔργα πρέπει νὰ κινοῦνται μέσα στὸ ἑλληνορθόδοξο πνεῦμα, β) τὰ βιβλία νὰ πρωτοεκδόθηκαν τὸ 1987, γ) προθεσμία ὑποβολῆς ἕως 30.9.88 σὲ 3 ἀντίτυπα τὰ ἐκδοθέντα καὶ 2 δακτυλογραφημένα τὰ ἀνέκδοτα, δ) ἀποκλείονται ἔργα ποῦ ἔχουν βραβευθεῖ καὶ ε) τὰ ὑποβαλλόμενα ἀντίτυπα δὲν ἐπιστρέφονται.

—Πληροφορίες καὶ διεύθυνση ἀποστολῆς: Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία Χριστιανικῶν Γραμμάτων, Θάλειας 32 — Χολαργὸς — 155 61 Ἀθήνα, τηλ. 6512.976.

Εἰδικὰ γιὰ τὸ βραβεῖο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, πληροφορίες παρέχονται ἀπὸ τὴ Διεύθυνση Ἐκδόσεων (Ε. Λέκκος) τηλ. 01/7239.417.

ΤΟ Δ' ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ

τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δράμας πραγματοποιήθηκε (31.5 - 2.6.88) στὴν Ἱ. Μονὴ Παναγίας Εἰκοσιφοινίσσης, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου. Συμμετείχαν 70 πρεσβυτέρους. Τὸ πρόγραμμα περιλάμβανε 4 εἰσηγήσεις καὶ συμμετοχὴ στὴ ζωὴ τῆς μοναστικῆς Ἀδελφότητος.

Τὰ συνέδρια, ποῦ ὁ Σεβ. Δράμας καθιέρωσε νὰ γίνονται, ἀποσκοποῦν στὴν καλλιέργεια τῶν πρεσβυτέρων καὶ στὴν ὑποβοήθησή τους ὥστε νὰ εἶναι πολῦτιμοι βοηθοὶ στὸ ἔργο τῶν ἱερῶν - συζύγων τους στὰ πλαίσια τῆς Ἑνορίας.